

„A KISZ olyan, amilyenné tagjai teszik”

„A KISZ olyan, amilyenné tagjai teszik”

BESZÉLGETÉS AZ ÚJ ELSŐ TITKÁRRAL

„Csak munkát ígérhetek, lehetőséget, hogy dolgozz!” — ezt mondta a Hajdúszoboszlói Állami Gazdaság igazgatója öt évvel ezelőtt a fiatal mezőgazdasági gépészmérnöknek. És kell-e többet adni egy fiatalnak, mint bizalmat, lehetőséget, hogy bizonyíthassa, mit tud? Persze, hogy elfogadta, odament dolgozni Szórádi Sándor.

Kevesebbet kapott, mintha benn maradt volna az egyetemen, de így kikerült a mezőgazdaságba, s ez volt a vágya. Am nemcsak a földekhez húzott a szíve, a mozgalomhoz is. A gazdasági KISZ-bizottság agitációs és propagandista feladatokhoz dolgozott, majd bekapcsolódott a HAGE ifjúsági bizottságának megalakításába. Később a gazdaság központi pártalapszervezetének titkára, 1978-ban innen választották a megyei KISZ-bizottság tagjává, amelynek egy évvel később titkára lett. Ebben az időszokban született két gyermeke, és ekkor tette le szakmérnöki vizsgáit is. Alig másfél hónapja pedig a KISZ megyei bizottságának első titkára. Mit ígér most ő, első titkárként?

sabb, ilyen esetben nem árt szem előtt tartani, az ősz hajszál tekintélyt és megbecsülést követel, de nem érdem.

— Hogyan tehetnének rugalmasabbá, vonzóbbá a KISZ-t?

— Úgy, hogy maximálisan teret engedünk a helyi kezdeményezéseknek. Szerencsére vége van már annak, hogy központi instrukciókkal, előírásokkal halmozzuk el az alapszervezeteket. Ez merevséghez, akciócentrikussághoz, formalitásokhoz vezetett. A Központi Bizottság akcióprogramja is most már nagyon helyesen csak a kiemelt feladatokat, a fő politikai irányvonalat jelöli meg. Teljes önállóságot kap így az alapszervezet. Élete, programja olyanná lesz, amilyené tagjai teszik. Arra törek-szünk, hogy a KISZ mindennél részese legyen a helyi politikának, kezdeményezje a gazdaságpolitikai célkitűzések megvalósítását. Így válhat az ifjúsági szövetség vonzóvá tagjai számára.

— Segíti-e ezeket a törekvéseket a közelmúltban közölt kongresszusi levél?

— Feltétlenül. Annál is inkább, mert olyan dolgokat tartalmaz, amelyek foglalkoztatják ma a fiatalokat. Tudnunk kell, hogy a levél nem határozattervezet, csupán gondolatébresztő, s mint olyan, vezérfonalát adhatja a vitának. Tehát amikor az alapszervezetek megvitatják, ne kiegészítéseket tegyenek, hanem mondják el véleményüket a helyi és az ügyvezető össz-KISZ-munkáról, tegyenek javaslatokat a hogyan továbbra. A kongresszusi levél egyébként nemcsak a KISZ-tagokhoz szól, hanem társadalmunk egészéhez is.

— Az ifjúsági mozgalom intenzív időszakában kezdte meg munkáját a megyei KISZ-bizottság új első titkára, mint ahogy a napokban megválasztandó vezetőségek is. A tervekhez, elképzelésekhez csak sikert kívánhatunk.

Ferenczfalvi Éva

arművek tulajdonosai ett mértékben to-s adókötelesek. Meg-vizajárműadó.
február 1-től egyes-ások díja emelke-velepostai küldemé-az azokkal kapcsol-ilon szolgáltatások-expressz stb.), to-belföldi csomagkül-ek, táviratok egyéb- például az utánvé-ájak átlagosan 90 szá-emelkednek. A szab-él díja 1 Ft-ról 2 Ft-velezőlapé 60 fillér-ra emelkedik.
föndíjak a követke-n vátoznak:
fő- és ikerállomások-si díja változatlan-a beszélgetések díja 50 százalékkal nő;
nyilvános állomáso-t helyett 2 Ft lesz a-és díja;
elkednek a különfé-ekdíjak is (például a- kapcsolás, az eb- díja 50 százalékkal).
sodai szolgáltatások-ag 24 százalékkal nő.
lül legmagasabb a-vedés a kilós mosás-egytisztításnál mér-10 százalék a díj-ekedés. A pipere-us) mosás díjtételei-ssége változatlan ma-
rász- és fényképezés-áltatások díja átlago-százalékkal nő.
rdőkben SZTK-utal-klül nyújtott szol-ok díja átlagosan 60-kal lesz magasabb.

— Mit jelent a magasabb szint?

— A KISZ-munka nem más, mint az ifjúkommunista munkájának összessége. Ha ok nem produkálnak, mi sem. Eppen ezért minden KISZ-tagnak tudnia kell: mi az ő feladata, tetszik-e neki az alapszervezet programja, s olyanná kell tenni, hogy tessék. Bátran kell szakítani a régi formákkal, a megszokottal. Olyan szer-vezeti, tartalmi keretet kell adni az ifjúsági mozgalom-nak, hogy tagjai érezzék: ez értük van, s az övék. A tag-gyűléseken például ne álta-lanosságok hangozzanak el. Ha csak hatékonyaságról, mi-nőségéről beszélünk, abból még senki nem tudja meg, mi konkrétan az ő feladata, de ha megmagyarázzuk a marósnak, hogy milyen munkadarabot várunk tőle, saját maga jön rá, mi a minőség, s hogy az ő munkája is megmértetik a világra.

— Ezek szerint gyakorla-tiasabbá kell tenni a KISZ-t?

— Igen, minden vonatko-zásban. A tudatformálás, a politikai oktatás terén is. Ha a fogalmakat, problémákat megvitátjuk és nemcsak „megmagyarázzuk”, akkor a KISZ-tag sokkal inkább megérti: mi miért van. A cél, hogy tanuljon, tudjon következtetéseket levonni, legyen informáltabb, mint a szervezetben kívüliek. A leg-főbb tartalékunk egyébként pontosan a tudatformálás ter-ületén van. Meg kell értet-nünk: a KISZ olyan, am-ilyenné tagjai teszik. Nekünk pedig, akik a megyei bizott-ságon dolgozunk, elsősorban irányítanunk, segítenünk, el-lenőriznünk kell. De nem adminisztratív módon, író-asztal mellől, hanem szemé-lyes jelenléttel, példamuta-tással. Ez a legjobb nevelé-eszköz.

— Na és az érdekvédelem?

— Ez mint jogunk, elvá-laszthatatlan kötelességeink-től. Vagyis: aki nem áll helyt a kötelességekben, annak nem képviselheti érdekeit az Ifjúsági szövetség. De aki jól dolgozik, azért kötelességünk. A közeljövőben a munkaerő-átcsoportosításoknál lesz majd bőven teendőnk. Termézetes ugyanis, hogy nem a jól bevált idősebb szakem-bereket küldik el, hanem a fiatalokat inspirálják: tanul-janak, képezzék át magukat. Ez így helyes is. De ha az idős és a fiatal közül az utó-bbi a jobb szakember, neki vannak ötletei, elképzelései, az ő jelenléte a gazdaságo-

száma előtt. Persze ez at-ól függ, hogy mekkora ter-let jut valakinek. Ilyenkor, a nagy havazások idején nehe-zebb a szolgálat. A hóban, keskeny csapásokon teszük meg az utat a szolgálatot tel-jesítők, egyetlen társukkal, a járókutyával.
A határorős ellátó tiszt-helyettese, Haszon Ernő törzsőrmester érkezik a pa-rancsnoki irodába, az elkö-vetkezendő tíz nap érendjét hozza magával, parancsnoki jóváhagyásra. Nem egyedül dönt arról, hogy mi kerül az asztalra reggel, dében és es-te: tíztagú bizottság választja ki a naponkénti ételfelészé-gek.
A biharkeresztesi őrs — hasonlóan a többihez — ragymértékben önálló: fő-liasátor alatt kertészkednek, minden télen disznóhizlalás-sal foglalkoznak, arról nem is beszélve, hogy a katonák kö-zött jó néhány olyan fiatal is akad, aki szakmájának kö-szönhetően ellátja a különbö-ző karbantartási feladatokat. (Nemrégiben például a klub-helyiséget és a folyosó falát diszitették faburkolattal.)
A körletekben, de minde-nütt az őrsön jó meleg van. A „melegfelelős” Budai Ernő a kazánház gépeit kezeli, és akárcsak a többi reszortos, ő is szolgálatot lát el e fontos teendőjénél.
A konyhán Fekete Imrét és Nagy Zoltánt találjuk, ők a szakácsok. Van még egy har-madik társuk is, aki ezekben az órákban éppen a határt járja. A határorősnél, az egyes őrsökön nincsenek „arisztokratikus” posztok. A mai ebéd: sárgaborsógulyás és izes fánk. (Karácsonykor és szilveszterkor jóval gazda-gabb volt az ételválaszték: malachús, kocsonya, ebédre szárnyasból leves, rántott szelet és természetesen süte-mények.)
— Két éve fejeződött be az őrs épületének felújítása. A meglévőhöz új szárnyat épí-

— A határorős ellátó tiszt-helyettese, Haszon Ernő törzsőrmester érkezik a pa-rancsnoki irodába, az elkö-vetkezendő tíz nap érendjét hozza magával, parancsnoki jóváhagyásra. Nem egyedül dönt arról, hogy mi kerül az asztalra reggel, dében és es-te: tíztagú bizottság választja ki a naponkénti ételfelészé-gek.

— Lényeges, hogy fizikai-lag jól felkészültek legyenek határorőseink — veszi át a szót újra a parancsnok. — 1980-ban akadt dolgunk elegendő. A határsértőket, akiket elfog-tunk, javarészt büntetés-vég-rehajtás elől menekülnek. Mindenre képes emberek. Tavaly ősszel például egy négytagú határsértő csopor-tot fogtunk el. Egy alacsony termetű határőr és a kutyája készítette végül is megadásra őket. Utólag bevallották, hogy a katonától nem féltek volna, a kőtya riasztotta el őket.

Vége az ebédidőnek, jó né-hányan hozzáfognak a gy-a-korlótérőre a hó ellapátolásá-hoz. Holnap az orosházi ha-tárorőreletről előljárók ér-keznek, a szocialista verseny-mozgalom értékelése lesz. Készülni kell erre a fontos napra azoknak is, akik petán csak négy-öt órát alhattak szolgálatuk után.

K. D. P.

— A határorős ellátó tiszt-helyettese, Haszon Ernő törzsőrmester érkezik a pa-rancsnoki irodába, az elkö-vetkezendő tíz nap érendjét hozza magával, parancsnoki jóváhagyásra. Nem egyedül dönt arról, hogy mi kerül az asztalra reggel, dében és es-te: tíztagú bizottság választja ki a naponkénti ételfelészé-gek.

Elfogadni a kihívást

Baráti beszélgetések merev tanú, a folyosófalak és fehér asztalok mesélhet-nének csak arról, hogy manapság meny-nyire elharapózott a kétely a kortársi lelkekben.

E beszélgetéseknek aktív résztvevője-ként néha erősödik bennem az érzés: so-kan mintha élveznék a „minden bizony-talan” helyzetét. Kedvvel hivatkoznak erre, mint ami megköti kezüket mostani munkájukban. Holott a jövő nem kö-dös állapot, mely csak a jóslások kétér-telmű fényében nyilatkozik meg, és ak-kor is félreérthető. Nem is számító-géppej okosan lyugtatott papírszalag, amiről a fehércsövekkel folyékonyan olvassák a lehetséges jövőváltoztatokat, melyek között nincs spontán rangsor — valakinek vállalni kell a döntés felelősé-gét...

Ha mindenáron gondolni akarunk a jövőre — gondolkodni viszont legalább annyira szükséges, mint „hajózni”, ha nem jobban —, akkor képzeljük el úgy, mint szülő a gyermekét. Nevelhető ugyan, de olyan lesz, amilyen lehetősé-geket, életformát mi, szülők mutatunk neki. Többnyire öntudatlanul.

A mai magyar társadalom egyik leg-lényegesebb folyamata, ami gazdaságot, politikát, életformát, életvitelt egyaránt áthat: a sokszínűsítés, a differenciálódás. Ez az, ami az elmúlt években egy-re gyorsulva életünk minden területén határozottabbá vált. A következő évek-re — sőt tovább — szóló egyéni és társ-adalmi „hadműveleteket”, stratégiákat emiatt már nem a nagy elhatározások egytöbbségi hittel való kimunkálása jel-lenmi. A részletek körvonalai úgy éle-sednek meg, mint az előhívóban a kép a fotópapíron.

Sokan hiszik úgy: azért váltak bizony-talanná közeli jövőnk körvonalai, mert sok a beláthatatlan, túlnyúl ráadásul független, jóslhatatlan tényező, s erről csak szétárt kézzel panaszolni lehet. (Esetleg még sóhajta legyinteni.) Volt olyan időszak, amikor egyszerűen nem számoltunk a jövőtervezés elején a bizonytalanságokkal, az időközben fel-bukkanó zavaró tényezőkkel, hanem vo-luntarista módon megállapítottuk a fo-lyamatok (életformák, jövedelmi hatá-rok, termelési-elosztási arányok fejlő-désének) végkimenetét. De nem azért nem számoltunk a tényezőkkel, mert nem voltak, hanem mert úgy hittük: az elhatározás elszántasága, a hit, hogy mi irányítjuk a világot, jelentéktelenné te-szi majd a „külső” zavarforrásokat.

Világ gazdasági válság begyűrűzés, exportorientáltság, nyílt gazdaság-szer-

kezet, vállalkozói gazdaság szemlélet, piac — e fogalmakat naponta halljuk. Ha úgy tekintjük ezeket, mintha a rá-dió létkörü zavarai lennének, akkor már le is mondunk arról, hogy mi szólunk bele a jövőbe. A napok gördülése magá-val sodor.

A túlzott önbecsülés időszakát most mintha a túlzott alabecsülés váltotta volna fel. Egyiknek sem több az igazság-és valóság tartalma a másiknál. Magyar-ország a jómódú országok kategóriájá-ba tartozik (olvasható a Heti Világgazda-ságban, 1981. január 10., 12. oldal ábrá-ján — az egy főre jutó nemzeti jövede-lem 3500 és 8000 dollár közé esik, egy-előre még az alsó határhoz közelebb.) Az ország „eladósodása” nem azt jelenti, hogy idő kérdése és árverezik a magyar nemzetet — hanem egyszerűen azt, hogy Magyarország benne él a mai világban, társadalmi, politikai, gazdasági és per-se pénzügyi kapcsolatokat hoz létre környezetével, más országokkal. (Dá-niának példának okáért jóval nagyobb az adóssága, ha egy adott pillanatban készítenénk róla zárszámadást.)

A kilátások jövőnk akkor lesz a miénk, ha kézbe vesszük. Ezt pedig úgy kell, hogy dolgozzunk. (Úgye mindig ide lyukadunk ki? — hallom a fanyar kér-dést. Igen.) Persze munka és munka kö-zött különbség van. Beosztott és vezető úgy is dolgozhat, mint a szemellenzős fuvaros: a kocsi gyeplőrántására al-kalmazkodva a forgalomhoz. Akkor vi-szont csak arra lehet menni, amerre vezetnek. A kizárólagos kísérlet is akadá-lyozza, hogy nem látja át egészében környezetét, nem választhat az utak kö-zül. Ne a jövőben higgyünk, hanem ön-magunkban — ekkor van helye a biza-kodásnak, hogy a „dolgok” nem nyo-mulnak nagy teherként fölénk. Az ön-magunkba vetett hit pedig nem csap be, ha előtte arra törekszünk, amit a görögök is megfogalmaztak már: Gnoti szed auton! — Ismerd meg, tenmagad!

Valódi értékében, szorgalmában, munkakedvében érdemes hinnie az em-bernek, s ebből a jelenlegi kedvező fel-tételek között kibontakozhat az egyéni és társadalmi vállalkozókedv, mert lesz alapja. A nehezebben átlátható, gyors változások az embert — és az emberisé-get is történelme során — csak egyre készítik: elfogadni a kihívást, bevetni azt a fegyvert, amivel egyedül az ember rendelkezik. A mindent mélyen át-élő, az alternatívák között dönteni tudó értelmét.

ŐRIZNI PEDIG KELL!

Tömösi Zoltán tizedes Ebas nevű kutyájával a messzi hófödte tájat kékli

Szolgálat télen

Az őrsparancsnok, Mészáros János százados a téli szol-gálatról beszél:

— A nagy hidegben egy-folytában maximum hat órát töltenek kint a határban ka-tonáink, a többség azért négyórát szolgálatot lát el. Gyakori kérdés — ha határorősről esik szó —, egy-egy szolgálat idején mennyit gy-a-logolnak országunk örői. A husz-huszonöt kilométer megtétele csaknem mindenki

számára előírt. Persze ez at-ól függ, hogy mekkora ter-let jut valakinek. Ilyenkor, a nagy havazások idején nehe-zebb a szolgálat. A hóban, keskeny csapásokon teszük meg az utat a szolgálatot tel-jesítők, egyetlen társukkal, a járókutyával.

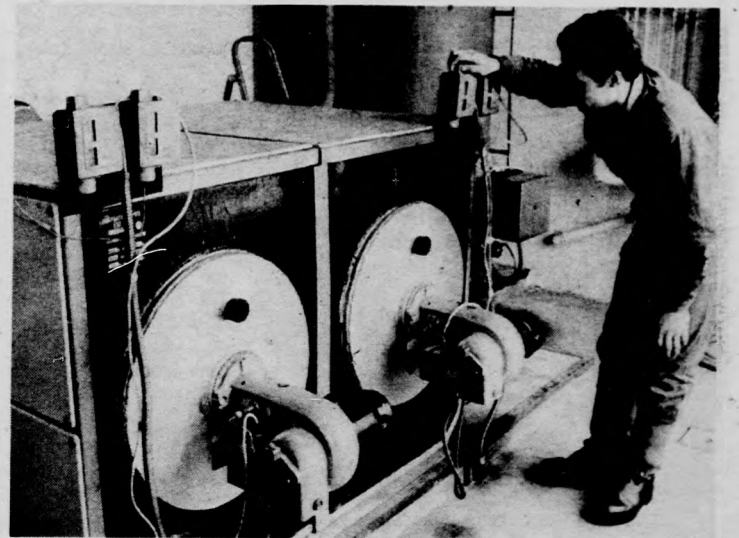
A határorős ellátó tiszt-helyettese, Haszon Ernő törzsőrmester érkezik a pa-rancsnoki irodába, az elkö-vetkezendő tíz nap érendjét hozza magával, parancsnoki jóváhagyásra. Nem egyedül dönt arról, hogy mi kerül az asztalra reggel, dében és es-te: tíztagú bizottság választja ki a naponkénti ételfelészé-gek.

A biharkeresztesi őrs — hasonlóan a többihez — ragymértékben önálló: fő-liasátor alatt kertészkednek, minden télen disznóhizlalás-sal foglalkoznak, arról nem is beszélve, hogy a katonák kö-zött jó néhány olyan fiatal is akad, aki szakmájának kö-szönhetően ellátja a különbö-ző karbantartási feladatokat. (Nemrégiben például a klub-helyiséget és a folyosó falát diszitették faburkolattal.)

A körletekben, de minde-nütt az őrsön jó meleg van. A „melegfelelős” Budai Ernő a kazánház gépeit kezeli, és akárcsak a többi reszortos, ő is szolgálatot lát el e fontos teendőjénél.

A konyhán Fekete Imrét és Nagy Zoltánt találjuk, ők a szakácsok. Van még egy har-madik társuk is, aki ezekben az órákban éppen a határt járja. A határorősnél, az egyes őrsökön nincsenek „arisztokratikus” posztok. A mai ebéd: sárgaborsógulyás és izes fánk. (Karácsonykor és szilveszterkor jóval gazda-gabb volt az ételválaszték: malachús, kocsonya, ebédre szárnyasból leves, rántott szelet és természetesen süte-mények.)

— Két éve fejeződött be az őrs épületének felújítása. A meglévőhöz új szárnyat épí-

Az őrs „melegfelelős” ellenőrzi a kazánt (Fotó: Nagy Gábor)

Gyémántlakodalom után

Egy hadházi házaspár hatvan esztendeje

Fekete kendős néni enged be a hadházi ház kapuján. Mondom, Papp Imréket keresem — és már vezet is végig a verandán.

— Ó az uram — mutat be a bácsinak. Az idős férfi firkészen néz az idegenre.

— De hát miért nem tegnapelőtt jött? Akkor volt a gyémántlakodalom!

A konyhában ülünk le, serceg a gyújtós a lángok között. A fá néha nagyot roppan a tűzhelyben. Jól esik a meleg.

Velem szemben Imre bácsi. Eszter néni körülöttnék

(Fotó: Ábrahám Imre)

sűrű-forog. Hamarosan házibor és térszta kerül az asztalra. A tegnapi délutáni mulatság „maradványai”. Aztán fát tesz a tűzhely elé. Még alig múlt dél, de lassan már a vacsora készítéséhez is hozzálát. Hiába kérem, hogy üljön le, beszéljünk együtt.

Es Imre bácsi valahol 1912-ben jár már. Bécsbe vonul be katonának. Naponta látja Ferenc Józsefet. Majd Varsóban harcol, és foglyoként onnan egészen Kijevig gyalogol. Most látszik, mennyire élvezi, hogy mesélhet, hogy elmondhatja „fogsága naplóját”. Nincs szívem azt mondani, engem most inkább az érdekelné, hogyan telt Eszter néniel ez a hatvan esztendő.

— Mikor ismerte meg Eszter néni?

— Ó még akkor gyerekjány volt, amikor a háborúba mentem.

— Szóval a háború után?

— Tizennyolc ószén jöttem haza. Lajos bátyám felesége akkor kommandálta volna az unokatestvérét, mivelhogya az gazdálány. De azt mondtam: én csak magamfajtaéhoz megyek. 1920 márciusában ismerkedtünk meg. December 4-én volt az esküvő.

Es mintegy varázsütésre, amikor elhangzik az esküvő szó, Eszter néni is közelebb jön, sőt idővel le is ül az asztalhoz.

— Hogyan történt a leánykérés?

— Hát az egyszerűen úgy volt, hogy elmentem hozzájuk, oszt mondom: „Jó estét!”, de nem mondtam én mást. Leültettek. Aztán mondom, mi jártaban vagyok. Mondták, jöjtek másnap. Hát ennyi volt a leánykérés. De vártunk az esküvővel egészen télig, mert ugye téli kutyá, nyári menyasszony — egy se jó.

— Az esküvőig sűrűn látták egymást?

— Engem aztán haza nem kísért soha! En nem mentem még a szüretjükbe se, a disznóturukba se! Ne mondják, hogy a menyasszony odajár!

— Pedig mi már tegeződünk az esküvő előtt is — replikázik Imre bácsi. — A testvérbátyám rávett minket, hogy tegeződjünk. Nagy dolog volt ez ám akkor.

— Alig tudtam kimagyarázni anyámnak — szolt ismét Eszter néni. — De dühös volt, mikor azt mondtam Imrénék, hogy „te”!

Hirtelen csend ül a kis helyiségre. Eszter néni a tűzre rak, Imre bácsi tölt a poharakba. Körülnéznek a konyhá-

ban. A falon naptár: kicsit megkésétt. 1979-et írnak rajta. A bútorok, mint minden itt, régebbi idők hangulatát idézik.

Eszter néni váratlanul szóval meg:

— Férjhez tudtam volna menni máshoz is, hiszen volt nekem kérőm, ajjé. Az egyik lovonn jött Bősörményből! Vettek volna, ígérkeztek. De én sohasem bántam meg, hogy Imrét választottam.

— Volt-e harag, veszekedés a hatvan év alatt?

Szinte egyszerre bólintanak nemet. S látom arcukon, valóban nem haragudtak egymásra.

Eszter néni még hozzáteszi:

vel: nem, ő azt nem tudja. De Imre bácsi biztos a dolgában:

— Hát Kádár, a párttitkár.

— Nem szorulunk mi semmilyen segítségre — vált hirtelen témát Eszter néni —, teljesen ellátjuk mi magunkat!

— Mégis — maktacsokodom — a szabad időben mit tetszenek csinálni?

— Nincs nekünk szabad időnk — mondja Eszter néni. — Sétálni én még sohasem voltam. Legfeljebb az uram megy el néha az öregkek klubjába.

— És Eszter néni?

Imre bácsi válaszol:

— Mehetnének oda asszonyok is, de tudja a fene, miért nem mennek.

Ahogy még kicsit beszélgetünk a családról, a három gyerekről, öt unokáról, öt dédunokáról, megüti a fülemet Eszter néni egy mondat: „Ide be nem tenné a lábát az a gyermekem, unokám, amelyik elválna a házastársától.” Aztán meg: „A tanácson is mondták: menjünk a gyémántlakodalom alkalmából az anyakönyvvezetőhöz. De minek mennék. Egyszer megesküdtem. Az nekem hőtömöglan tart!”

Imre bácsi veszi át a szót:

— A jóisten minket egymásnak teremtett. Tán azért tartott meg ennyi ideig. Úgy kellene meghalni, hogy ha meghalna Eszter, én másnap.

— Vagy fordítva — hallom Eszter néni cérnavékony hangját.

Bűszűm. Mondom: addig még tíz év múlva újra eljövök De ők se tudják, én se, hogy a gyémántlakodalom után a hetvenéves évfordulót milyen lakodalomnak is hívják.

Dombrovsky Ádám

Hogyan kerülhető el az Árpád-híd?

Forgalomkorlátozás Budapesten

A jövő héttől megkezdődik a több éves Árpád-hídi program. A tervek szerint a már meglévő pillérekre a jelenlegi híd mellé mindkét oldalon háromsávos új hídszerkezet építenek, így az új Árpád-híd 35 méter széles lesz. Az öt évig tartó munkák alatt átépítik a Flórián teret és a pesti hídfő környékét is. A nagyszabású program idején előreláthatólag mindvégig biztosítják az Árpád-hídon való áthaladást, legalább 2x1 sávon. Bizonyos irányokban azonban korlátozzák a személygépkocsi-forgalmat és terelőútvonalakat ajánlanak. Miként érintik ezek az ország különböző részéből Budapestre érkezőket?

Az M1, M7-es, valamint a 6-os számú út felől Észak-Buda, Duna-kanyar irányába tartó autók a budai alsó rakparton, majd az Árpád fejedelem útján a Kórház utcán át tudnak legkönnyebben eljutni a 11-es, a Szentendrei út felé. Február végére várhatóan elkészül az új Duna-parti út — az alsó rakpart folytatása —, így a Petőfi-híd hídfőjétől a fővárosi forgalom elkerülése érdekében közvetlenül juthatnak el a 11-es útig. Ugyanebből az irányból Észak-Pest, és Nógrád megye felé a Petőfi- és az Erzsébet-hídat, valamint a pesti alsó rakpartot ajánlják.

Az Esztergom, Dorog irányából a 10-es úton érkezők Észak-Pest és az M3-as autópálya irányába igénybe vehetik az Árpád-hídat is, de előnyösebb a Bécsi út, a Lajos utca felé a Margit-hídon át továbbhaladniuk.

Az Észak-Pest megye, Duna-kanyar felől 11-es úton érkezők déli irányban tartva elkerülhetik a forgalmas Flórián teret a Raktár utca, Várdi út és Bécsi út felé. Ellenkező irányban az Árpád fejedelem útja, Korvin Ottó tér, Kórház utca és február végétől az új Duna-parti utat vehetik igénybe a főváros áthaladók. A Szentendre-

Esztergom irányából észak felől érkező autók továbbra is átmehetnek az Árpád-hídon a 2-es út (Vác) és az M3-as (Hatvan) irányában.

Az Észak-Pest és Nógrád megye felől érkezők szintén átmehetnek az Árpád-hídon, de csak Esztergom és Szentendre irányában. A Flórián téri körforgalom ugyanis a jövő héttől megszűnik, így Dél-Buda felé nem haladhatnak. Ebben az irányban ajánlatos a pesti rakparton, majd az Erzsébet- illetve a Petőfi-hídon áthaladni.

Az 5-ös, 4-es út felől érkezők a Petőfi-hídon, budai alsó rakparton, a 3-as út felől jöve pedig az Erzsébet-hídon és ennek budai hídfőjéből kialakított új lekerülő pályánál a rakparton juthatnak Észak-Buda és a Duna-kanyar felé.

A gyalogosokat két változás érinti: megszűnik a 33-as villamos, helyette V jelzésű autóbusz közlekedik, s ugyancsak megszűnik a 11-es, melyet az azonos irányban haladó autóbuszjáratok bővítésével pótolnak.

Még az idén várhatóan megkezdődik a Hungária körút átépítése is, amely tovább bonyolítja a helyzetet. Az ajánlott útvonalak között ezért is nem szerepel az M3-as irányában a Róbert Károly körút, Hungária körút.

Az új Árpád-híd 921 méter hosszú déli része jövő októberben, északi része pedig 1984-ben kerül átadásra. Várhatóan ekkor szűnik meg a forgalomkorlátozás.

Töke Péter

MAGYAR TÖRTÉNELMI EMLÉKEK

Leggyönyörűbb élvezetét abban lelte, ha kutathatott a sztambuli könyvtárban, a csásriban. Egész életében fáradozott azon is, hogy a magyar történelem török kútfőit összegyűjtse. Felbecsülhetetlen segítséget adott tanítványának, Szilágyi Áronnak is, a Török—Magyar Okmánytár tudós szerkesztőjének.

Szilágyi Dánielnek mulhatatlan érdemei vannak a Corvinák felkutatása terén is. Midőn 1862-ben Kubinyi Ferenc, Ipoly Arnold és Henszlmann Imre az MTA megbízásából Athénbe és Konstantinápolyba utaztak a magyar történelmi emlékek felkutatása és gyűjtése végett, Szilágyi Dániel a helybeli körülményekben való tájékozódása által és tevélegesen is segítette őket. Tóth Béla szerint ő adta az impulzust a török kormányban a Corvinák visszaadására. Erre 1869-ben került sor, amikor I. Ferenc József a Szelei-csatona megnyitójának megkezdésénél Konstantinápolyba is ellátogatott. A szultán a legdrágább négy Corvinát neki ajándékolva felajánlotta, ő pedig a Magyar Nemzeti Műzeumnak ajándékozta.

Munkája közben érte a halál, 1885. november 25-én. Bosznia történetének forrásait állította össze Thallóczy Lajos fiatal akadémikus számára. Rosszul érezvén magát, valaki ismerőséért üzent a Pest fogadóba. Tóth Béla sietett hozzá, ki akkor a Budapesti Hirlap tudósítójaként tartózkodott Konstantinápolyban, de már csak a holtat láthatta viszont. Török íróndájából még ki sem száradt a tinta.

Konstantinápolyi feriki temetőjében Tóth Béla keresték neki sírhelyet ott, ahol a száműzetésben elhalt honvédek nyugosznak.

Sírhát három méter magas fehér márványobeliszk jelzi ezzel a felirattal: Szilágyi Dániel szül: 1831. megholt: 1885. Gyűjtés alapján emelte a Konstantinápolyi Magyar Egyesület.

Amilyen változatos, gazdag és lebilincselő Szilágyi Dániel életútja, annyira izgalmas és drámai momentumokban is bővelkedő hagyatékának sorsa. Végül is a páratlan értékű gyűjtemény Szilágyi Dániel végakarátának megfelelően a Magyar Tudomány Akadémiá birtokába került, és Collectio Szilagyiana néven vált ismertté a hazai és nemzetközi tudományos életben.

E. Kiss Sándor

Emlékezzünk régiekről

SZILÁGYI DÁNIEL (1831—1885)

Szilágyi Dániel 1831. január 15-én született Hajdúhadházon. Apja, Szilágyi János prédikátor fiatalon, 1837. május 3-án elhalálozott, árvaságra hagyván három gyermekét, a hatéves Dánielt, a négyéves Sándort és a kétéves Rózsát. Dániel a tudományok iránti vonalmát édesapjától örökölte, ki a Kollégium eminens diákja volt, s annak szeniori tisztét is betöltötte.

HIVATALOS TOLMÁCS

1853-ban kitör a keleti, más néven krimi háború. Egy angol ezredes közbenjárására — minthogy jól beszélt a szövetséges angol-francia és török hatalmak nyelvét — az angol hadsereg hivatalos tolmácsává nevezik ki.

Egy ideig reménykedett a hazatérésben. Mikor azonban belátta, hogy a politikai helyzet kedvezőtlenül alakul, Konstantinápolyban véglegesen letelepedett. 1854. június 4-én a sztambuli reformált főkegyházban házasságot kötött Brück Wilhelmina porosz hön hajadonnal. Boldog házasságukból négy gyermek született. Közülük két csecsemőkoraiban meghalt. A két életben maradt fiúval, Bélával és Árpáddal édesanyjuk 1863-ban hazatért, hogy itthon a magyar hazának neveltesse őket. Előbb Bősörményben tanultak, s nagyenyünkénél, Győrösy Mórinné Szilágyi Rózsánál laktak, majd Kiskunhalason, az édesapa barátjánál és tanítványánál, a debreceni diáktüzelőoltóság volt nagybátyosánál, a kiváló orientalistánál és turkológusnál lelkét otthonra, és az ő atyai gondoskodásával végezték gimnáziumi tanulmányaikat.

Szilágyi Dániel Konstantinápolyban antikvár könyvkereskedést nyitott, emellett még török ügved, nyelvtanár, tolmács és tudós.

Vámbéry Ármin 1857-ben ismerkedett meg vele. Elmondja, hogy törökből idegen nyelvekre, angolból, németből, franciából és magyarról törökre fordít, hogy arabul és perzsául tanul.

Az 1860-as években kezdte gyűjteni a török irodalmi és nyelvi emlékeket, kódexeket, ősnymtatványokat. Hogy mindenét gyűjtésre és kutatásra fordíthassa, családjá hazaköltöztetése után Konstantinápoly Pera negyedében élt elvonulva. Timon utcai szerezény lakásában és egyben könyvtárában a tömördek felhalmozott könyv és irat között csak éppen annyi hely volt, hogy az ember megfordulhatott,

A SZABADSÁGHARC KATONÁJA

Dániel a nemzeti iskola osztályait Hadházon, a mai gimnáziumnak megelődző tanulókat Bősörményben elvégezte. 1845-ben a Debreceni Református Kollégium diákja lett. Tanulóanyagát jeles eredménnyel végzi olyan professzorok irányításával, mint Zakány József, Lugossy József, Szűcs István, Révész Bálint.

Nem egészen 18 éves fejjel a szabadságharc katonája lesz, s mint honvédszázados őrmester, majd mint hadnagy harcol Dél-Magyarország csatáiban. Nem tette le a fegyvert. A Kossuthot kísérő bujdosók csapatával Orsovánál török földre lépett, s nem is látta többé szeretett hazáját. A volt debreceni diák emigrációja első éveiben hallatlan viszontagságon ment át. Elszakadva a bujdosók csapatától, Várnánál szolgaleányának szegődött egy gazdag örmény családnál. Gondozta a lovakat, s hordta a vizet egy távoli kútról, s közben három hónap alatt vasszorgalommal és sajátos metódussal elsajátította a török nyelvet. Ezután az angol, francia és német nyelvek tanulására adta fejét. Havi bére négy frank, s ezen a pénzen nyelvtanokát vásárolt. Napi munkája befejeztével az istálló lámpája mellett körmölte grammatikai gyakorlatait.

A várna angol konzulnak gyanús lett az örmény istállójából éjjelente kiszűrődő fény. Minthogy a török birodalomban akkor mindenki konspirált, az angol kíváncsiságból belesett a külsőjű ifjú a térére fektetett papír elmélyedve ír, s háta megélopakodva látja, francia nyelvgyakorlatokat. Megszólítja, mire Szilágyi Dániel éves latinsággal elbeszéli élete folyását. Másnap a konzul inasul fogadja a tudományos kocsist. Egy éven át szolgál

— Ma hogyan telnek a napok?

Imre bácsi szóval meg előbb:

— Hétkor meghallgatjuk az időjárást, a híreket. Bekapok egy nyelet pálinkát, de úgy ám, hogy én még részeg sohasem voltam.

— En meg kitakarított, megfröstökölünk. Néha ki megy az uram a földre.

— Nyolcvanhat éves koromig biciklivel jártam. De ma már szemem sincs hozzá.

— Ellátom a tyúkokat, kacskákat.

— És pihenni, szórakozni szoktak-e?

— Hallgatjuk a rádiót — mondja Eszter néni.

— Mert „ez” azt szereti, ha danolnak, táncolnak!

— Dehogy! Hamarabb bekapcsolod te a rádiót!

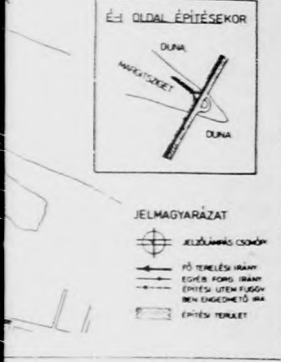
— Színházba tetszett-e jární?

— Egyszer. Moziba nem voltunk, a futballt meg éppen ki nem állhatom — mondja Imre bácsi. — Nem érünk rá olvasni sem. Legfeljebb újságot.

Nem a „vizsga” kedvéért, de néhány dolgot kíváncsiságból megkérdezek. Például azt, hogy ki most a legmagasabb rangú államférfi Magyarországon.

Eszter néni bólint a fejé-

Budapest

A Kossuth Lajos Tudományegyetem története

Hazánkban ezek a vidéki már rendkívül régen lakottak. Debrecent mai területén a honfoglalást követő időkben több kis település állt, s ezek a kis falucsók egyesültek egy közös néven. Ezt az egyesülést — ami önmagában jelzi a növekedést — elősegítették a város földesúr tulajdonosai, akik szinte folyamatosan támogatták különböző kiváltságokkal Debrecent.

A KOLLÉGIUMBÓL ERED

Ennek volt köszönhető, hogy a XIV. századra már országosan is számottevő kereskedő-iparos réteg jött létre ebben a magánföldesúri mezővárosban, amelyik 1693-ig ilyen jogállású maradt, olyan kedvezmények, szabadságok birtokában azonban, amelyek úgyszólván ország-szerte egyedülálló helyzetet, fejlődési lehetőséget biztosítottak számára. Rendkívül nagy horderejű tények azok, amelyekről e sorok mögött szó van, hiszen a mezőváros magánföldesúri joga, továbbá az a tény, hogy másfél évszázaddal azelőtt, azaz a XVI. században fejeződött, nem a fejlődést, nem a gyarapodást teszik magától értetődővé, s mégis erről volt szó. Minden szenvedés és pusztítás ellenére ugyanis Debrecent valójában éppen a XVI.—XVII. században élte virágkorát.

S ebből a helyzetből, a szerföldött vészterhes időkben, már a XVI. század közepe tájt beszélhetünk Debrecent felsőoktatásáról. A mai egyetem az ősi Református Kollégiumból „eredezeti” léte, s ezt teljes joggal teszi, hiszen a már említett korai felsőoktatás a Kollégium keretében virágzott, és a XX. században alapított egyetem az ott kialakult egységekből fejlődött ki. Sőt több részlege ott, a Kollégium falai között kezdte meg működését, s az első ízben kinevezett 28 egyetemi tanár közül 17 előzőleg a Kollégium akadémiai tanszékeinek volt tanára.

A XX. SZÁZADBAN

A mai értelemben vett egyetem, mint mondtuk, tulajdonképpen csak a XX. században alakult. Megalapítását 1912-ben mondotta ki törvénye. De három fakultásának: teológiai, állami és jogtudományi, valamint bölcsészettudományi karán csak 1914 őszén kezdődött a tényleges munka. A századnak éppen az egyik legrosszabb időszakában. S 1916-ban, a világháború kellős közepén került sor a negyedik, az orvosi kar indulására, de igazában a kar tervszerű fejlesztése csak 1921-ben lett erőteljesebb és jelentős.

Gyakorlatilag azonban 1916-tól négy karral működött az egyetem egészen 1949-ig, jóllehet az indulásnál még azok a fakultások is a város különböző helyein,

épületeiben kezdték el munkájukat, amelyek a Kollégium akadémiai egységeiből alakultak. Ugyanis egyszerűen nem volt olyan hely a városban, ahol a négy kar együtt elhelyezhető lett volna.

A város azonban állandóan támogatta egyetemét — miként századokon át a Kollégiumot is —, s az új intézmény számára 120 holdnyi erdős területet adományozott, amelyen elsőként a legelsőbb induló Klinikum-telep épült ki, 1927 közepére. Egy fél évtizedig kellett még várni, hogy a három másik kar számára használható állapotba kerüljön az új építmény, a mai Kossuth Lajos Tudományegyetem impozáns, szép főépülete. A három fakultás új otthonát 1932-ben vette birtokba, s a karok és a központi szervek igazgatása, valamint a három kar oktatási munkája ebben az épületben folyt 1949-ig. Természetesen mindezek komoly szervezeti és tartalmi fejlődést is eredményeztek. Például a kezdeti állapotokhoz képest fokozatosan és folyamatosan, s igen dinamikusan fejlődött a

bölcsészettudományi kar, jóllehet annak keretébe tartoztak a természettudományi szakok tanszékei is.

Az egyetem tehát hosszú ideig négy karral működött. Különösen az indulásnál, de később is sok gondja, nehézsége volt. Egyes tanszékekre nehezen, vagy nem kaptak vezetőket. A hallgatók elhelyezésében is komoly nehézségek mutatkoztak, noha az induláskor alig volt magasabb a számuk 350-nél. Néhány évig szállást és étkeztést is elsősorban a Kollégium biztosított, igaz, 1915-től már működött az egyetemi menza. Kollégiumot azonban csak az 1929/30-as tanévben kapott az intézmény, a napjainkban átépítés alatt álló orvosegyetemi épületet; akkor 100 fős fiúinternátusként.

A hallgatóság teljes létszáma egyébként a felszabadulásig 1000—1500 fő körül mozgott a négy karon, s jelemtékeny részük debreceni, illetőleg debreceni környéki, és elsősorban fiú volt. Lányokat az orvos- és bölcsészeti karokon lehetett lejjebb találni, s pl. a jogi karon „mutatóba” egyet-kettőt.

A FELSZABADULÁS UTÁN

A felszabadulás az egyetem életében is gyökeres változásokat eredményezett, s ezek a változások különösen 1947 és 1950 között voltak lényegesebbek s nagy horderejűek. Ebben az időszakban ugyanis megváltozott az egyetem szerepe, funkciója. S e szerepek megfélemlően történt szervezeti, szerkezeti és tartalmi átalakulás. 1949-ben a hittudományi kar kivált az egyetem keretéből és önálló akadémiként a Kollégiumban folytatta tovább működését. Egyidejűleg miniszteri rendelet szüntette a jogi fakultást, továbbá az addigi bölcsészkar megfelelő tanszékeinek önállósításával és gyarapításával létrehozta az addig ilyen formában nem létezett természettudományi kart. Rövid ideig így módon három karral működött az egyetem, de 1951-ben az orvosi fakultás is kivált, s azóta önálló egyetemként tevékenykedik.

Egy évvel később az immár csak kétkarú egyetem felvette a Kossuth Lajos Tudományegyetem nevet, s a háború előtti viszonyokhoz képest óriási fejlődés ment keresztül. Ennek taglalására nem bocsátkozhatunk, hogy milyen tartalmi változások következtek be az 1949-től szinte „permanens reformok eniben”, azt azonban feltétlenül jelezniünk kell, hogy míg a felszabadulás a négy kar legtöbb hallgatója 1500 fő volt, napjainkban a két fakultás kb. 2000 nappali és 2-300 levelező hallgató tanul. Az egyetem egységei kevesbedtek, feladatai azonban nemcsak megváltoztak, de lényegesen meg is szaporodtak. S az intézmény ennek megfelelően fejlődött. Új kollégiumokat, új TTK-kari épületeket és számos más beruházást, fejlesztést kapott. Mind-

amell — a kormány áldozatai ellenére — az óriási épületeket jócskán „kinötte”, s nem állnak rendelkezésére kellő számú tanterem, keves a diákférőhelyünk.

Az egyetem keretében működnek gyakorlóiskolák amelyekben a tanárszakos hallgatók teszik meg kellő irányítás mellett az első lépéseket a katedra, a tanítás felé. Létszámaikhoz azonban ezek az intézményeink is szűkösek ma már, s a városal igen szoros együttműködéssel tudjuk csak megoldani a viszonylag zavartalan gyakorlitanítást.

Már az 1920-as évek végén megindult az egyetem szervezésében, s rövid szünettelés után ma is tartanak a nyári egyetem kurzusai. Napjainkban a TIT-tel közösen rendez kulturális és nyelvi tanfolyamokat külföldieknek nyáron az egyetem. Ez a képzési forma is kiállta az idők próbáját, és megelégedésre tudjuk folytatni az 1927-ben elkezdett munkát.

Sokrétű működésünkhöz nyújtott és nyújt a megye és város is támogatást. Annál is inkább, mivel az egyetem sohasem volt idegen test a város életében, s tevékenysége a helyi hatóságok kellő és megértő támogatása nélkül nem lehet igazán eredményes. S miként a jelenleg itt működő többi felsőoktatási intézménynek, a Kossuth Lajos Tudományegyetemnek is velük és az illetékes politikai, társadalmi és állami szervekkel szoros egyetértésben kell tevékenykednie a napjainkban egyre rohamosan sabbban városiasodó nagy alföldi „falu” s egész hazánk épülésére.

Dr. Szendrey István rektorhelyettes, egyetemi tanár

A sokadik pohárról

Úgy kezdem el csöndes meditációt, hogy tudom, haszna úgysem lesz, marad minden a régi. Elhangzik ez a pár szó is, mint annyi már, s az italozás terjed tovább minden szinten, minden funkcióban s szinte minden életkorban. És ha iszik, senki sem gondol az ital miatt kibicskált életutakra, tönkrement sorsokra, szétzúzott családokra, csavargóvá vált gyerekekre, közlekedési balesetek áldozataira, idegromcsá és biológiai ronccsá vált embertársainkra. A sokadik poharat megemelik.

Rendelkezések? Ne áltassuk magunkat. A kilenc óra előtti italozás nem csökkent. Megveszik a töményet boltban, palackban. Erde mes munkaidő kezdete előtt az ABC-áruházakban ilyen szándékú körutat tenni: hány kosárban hány üveg lapul. És megisszák az utcán. Hiába van tanácsai rendelkezés, hogy közterületen nem lehet alkoholt fogyasztani, nem állhat minden utca sarkán, minden kapualjban, minden fa mellett egy rendőr vagy ellenőr.

Nem akarok sokszor hallott, olvasott adatokat ismertetni a bűnözés és az alkohol, a válás és az alkohol, a gyermeknevelés és az alkohol, a közlekedési balesetek és az alkohol összefüggéseiről. (Lapunk e számban is olvashatunk ilyen adatokat.) Engem sokkal inkább az foglalkoztat, miért, hogyan lett az italozás már-már teljességgel megbocsátott, elnézett társadalmi gyakorlat. Hogyan történhetett meg, hogy orvosi, politikusi és közéleti figyelmeztetések ellenére súlyos emberi és közösségi katasztrófák erednek ma is az alkoholból, s hovatöbbé már azt sem teszi szová senki, ha valaki munka közben iszik.

Ismerős vállalatvezető mondja: „Tudom, hogy sokan isznak az üzemben. Mielőtt bejövök, aztán itt, ki hol tud. Az egyik kiváló hegesztő is. Szinte alig tud dolgozni alkohol nélkül. Mit csináljak? Ha elbocsátom, két utcával távolabb felveszik ugyanennyiért.” Így igaz. Mindaddig nem lehet elejét venni a munka közbeni alkohol fogyasztásnak, amíg nincs elegendő fegyelmelési eszköz a vezetők kezében, s amíg az eszközök csak egy-egy vállalatnál érvényesülnek. Munkahelyen belül igenis lehetne és kellene büntetni.

Vannak továbbá olyan beosztások, foglalkozások, ahol nemcsak a munkaidőben, hanem a szabad időben történő italozás sem lehet magánügy. Mégis úgy teszünk, mintha az lenne. Úgy teszünk, mintha nem tartozna ránk, s közben tönkremegy egy ember, elzúlik, elvész mindenki számára. Ez történt például Töröcsik Andrással. Addig-addig nézték el neki az italozást, addig ajándékozták, amíg csaknem életével fizetett. S vajon mit éreztek volna akkor azok, akik korábban mentesítették?

De hát sajnó, nem csupán Töröcsik ügye ez. Jönnek a valódi és kitalált hírek napról napra: kinek mit néztek el, ki mit csinált alkoholos állapotban, ma-

gyarul: részegen. És bántódása nem lett. Ha csak a fele igaz annak, amit a hír hoz, akkor is roppant veszélyes és súlyos társadalmi gyakorlatról tanúskodik: az emberi és jogi szabályozók, a felelősség és etika semmibeveséséről.

Tudom, sulyokolták a fejembe sokat: az alkoholiszmus betegség. De mint minden betegség, ez is megelőzhető. S nem biztos, hogy nehezebben, nagyobb anyagi ráfordítással, mint a rák vagy a gyomorfekély. Egyféléképpen biztosan megelőzhető lenne, ha a társadalmi és munkahelyi gyakorlat nem fogadná el természetesen, magától értetődőnek, megbocsátható bűnek, hogy valaki naponta részegre issza magát.

Igen, minden rendelkezés, szabály, utasítás, áremelés helyett (de mellette mindenféleképpen) erre van szükség: a társadalmi megítélés megváltoztatására. Engedékenységnek nincs helye. Önmagát és az általa képviselt szertvert járta le az, aki a szesznek engedelmessékedik. Lükurgosz athéni politikus már idősámitásunk előtt az IV. században kijelentette: „Az iszákosság demoralizál és csökkenti a hazafiságot.”

Hazafiságot? Csökkenti az emberséget. Csökkenti az egészséget és csökkenti annak az esélyét, hogy gyorsabban és tartalmasabban felépítsük magunk körül azt a világot, amelyben hittünk, hiszünk, amelyről álmotunk és álmotunk. Talán eleendő lenne körülnézni például a Szovjetunióban, mit tettek és tesznek az alkoholizmus visszaszorítása érdekében.

Elnézéskor vagyunk valamennyien. Mert nem az ellen kell rendelkezést hozni, hogy névnapon ne kocchinthasson két barát, nem az a fontos, hogy kilenc óra előtt vagy után issza magát valaki a sárga földig. Nem azokat kell büntetni, akik tudnak háromig számolni és tudnak megállni is a harmadik pohárnál. A végtelenségig elnéző társadalmi szemléletet kell megváltoztatni, s így kell szigorú belső kontrollt kialakítani.

Az alkoholizmus nem válhat népszerűséggé egy szocializmust építő országban. S nem szabad elfordulnia annak, hogy az állam és a tanácsok által kifizetett szociális segélyek, családi pótlékok, a gyermekeink jövőjére szánt összegek a kocsmaszatlok mellett folynak el. Nem szabad megengedni. Törvény kell, szigorúbb is akár a mostani. S kell a mindennapos társadalmi megítélés: ítélje el, vesse meg a társadalom az alkoholista ivó embert, talán így megmentheti. S ha valaki alkoholista válik, azért legalább figyelmeztessék a főnökeit is.

Törődniük kell egymással, hogy közösen többet és felelősebben törődhesünk a jövőnkkel.

Bjuzingizisz

gyalogosokat két váltórinti: megszűnik a 33-as busz, helyette V jélszús busz közlekedik, s csak megszűnik a 11-es. Et az azonos irányban tot autóbuzsjaratok bővírel pótolnak.

g az idén várhatóan kezdődik a Hungária átépítése is, amely tonyolitja a helyzetet. Jánlott útvonalak között is nem szerepelt az M3-ányában a Róbert Ká-körút, Hungária körút.

új Árpád-híd 921 méter zü déli része jövő októ-en, északi része pedig ben kerül átadásra. Vár-an ekkor szűnik meg a bomkorkorlázás.

Tóke Péter

TÖRTÉNELMI EMLÉKEK

bb élvezetét abban lel-tott a sztambuli könyv-sársában. Egész életében n is, hogy a magyar tör-nt, kűftőt összegyűjtse. den segítséget adott ta-Szilády Áronnak is, a ar Okmánytár tudós szer-

nielnek mulhatatlan ér-nt a Corvinák felkutatása n 1862-ben Kubinyi Fe-arnold és Henszlmann megbízásából Athénbe apolyba utaztak a ma-ni emlékek felkutatása gett, Szilágyi Dániel a mnyekben való tájéko-és tevélegesen is segítsé-őth Béla szerint ő adta a török kormányának a zaadására. Erre 1869-ben kőr I. Ferenc József a a megnyitónepségein Konstantinápolyba is a szultán a legdiszesebb t neki ajándékul feljaján-a Magyar Nemzeti Mű-ndékozta.

őzben érte a halál, 1885. őzen. Bosznia történetének totta össze Thallóczy La-démikus számára. Rosz-magát, valaki ismerőséért fogadóba. Tóth Béla sie-akkor a Budapesti Hir-aként tartózkodott Konsn- de már csak a holtat ont Török Ironádjából záradat a tinta.

apoly ferikői temetőjében esedett neki sírhelyet ott, üzetésben elhalt honvé-ak.

m méter magas fehér iszk jelzi ezzel a felirat-Dániel szül: 1831. meg-újtás alapján emelte a olyi Magyar Egyesület.

K. Kiss Sándor

Elmondom KIKTŐL TANULHATUNK HATÁROZOTSÁGOT

Történelmünk mindig is feljegyezte azokat, kik nem sokat töprengtek a gordiuszi csomó megoldásán, hanem egy éles kardcsapással vették véget az adódó problémának. Utcájával lehetne sorolni azoknak a nevéket, akik nem vártak a főnökök bekegyezésére, nem hívták össze koordinációs bizottságot, ha az ellenség feltűnt, hanem meglepgettek kardjukat, és az ügyet le is zárták.

Csak mintha manapság feledkeznének meg a névtelenségben rejtőzködő hősoőrök, akik történelmi eleik nyomán cséplik mindazt, ami nem váltja ki tetszésüket. Vajon megkapják-e a tetteikért a kellő elismerést ezek a honfitársaink? Nem úgy tűnik.

Hadd hivatkozzam mindenekelőtt azokra, akik évek óta kitartó, fáradságos — és eredményes — küzdelmet folytatnak a buszmegállókban kifüggesztett menetrendek ellen. Jó néhány esztendeje figyelem harcuk eredményét, s elismeréssel kell adóznak nekik azért, hogy szellemi képességeiket maradéktalanul kihasználják a feladat megoldására.

Ha fémlapok hirdették a buszok érkezésének időpontját, ugyanúgy le tudták róla vakarni a zománccfestéket, mint mikor műanyag lapocskával borították le a menetrendet. Az egyszerűbb kivitelezésű papírlapokat pedig játszói könnyedséggel távolították el, s nem tud olyan módszert kiokumálni a vállalat, aminek ne találták volna meg az ellenszerét.

S lehet-e mindezért kárhozotni őket? Aligha. Hisz csak egyszerű, közérthető módon adják tudunkra: nem tetszenek nekik a menetrendek.

Ha nem, hát nem. Ne kutassuk az okokat, hisz százfélék lehetnek. Talán esztétikai érzéküket bántják ezek a kis táblácskák, esetleg bosszantja őket a csoportosulás a megállóban, vagy ki tudja. A lelkiükbe nem láthatunk inkább adóznak elismeréssel a határozottságnak.

Mert ők nem fordulnak ügyükkel a szakszervezethez, nem követelik a tanácsagykűtől, hogy távolíttassa el a táblácskát. Nem zavargatják a képzőművészeti rektorátus illetékeseit, mert nem teszik nekik a menetrend színe vagy nyomdai kivitele. Ők cselekszenek, s nem háborgatják az amúgy is túlterhelt hivatalos fórumokat, hogy tűzzék napirendre ügyüket.

Szóval tőlük kellene a néha oly szükséges határozott cselekvés tikkát ellesni. Talán mindenekelőtt azoknak — s közzük számíthatom magamat is —, akik nem tudják fejben tartani a város összes buszjáratának menetrendjét, s ennél-fogva szívesen olvasnak azt a megállóban. Az persze kétséges, hogy tetszene-e a busz megálló névtelenségének, ha hasonló határozottsággal találnák szembe magukat, de előbb-utóbb biztosan megszoknák.

T. Szűcs József

Létavértes, az „egyéni falu”

Hosszan tekereg az út Létavértes közepén, S alakot leírva. Miközben autónkkal lassan gurulunk a faluközpont felé, meditatálhat az idegen. Mit szólnak tíz évvel ezelőtt a községlakók Nagyléta és Vértes egyesítéséhez? Örültek, és ha igen, akkor kik örvendeztek jobban, a vértésiek vagy a létaiak? A merengést abbahagyva a valóság tényekről jobb elgondolkodni. Arról például, hogy a „frigre lépés” már eleve késve történt meg, ne tagadjuk — a tények amúgy is bizonyítják —, Vértes óriási lemaradással küszködött, tehát Létához csatolása csakis fellendíthette az itteni életet. De másról is elgondolkodhatunk. A megye többi hasonló nagyságú községei megirigyelhetik Létavértes úthálózatát. Nem először fordulok meg a 8 ezer lelket számláló,

Szathmári Sándor tanácselnök a gabonasilónál, itt volt valamikor a két községet elválasztó határ

Új utca új házakkal

A gombostűgyártó soproni öreg gépek kislejtés előtt is győzik a munkát

egykori járási székhelyen, minduntalan meglepődöm, a feltűnően jó útviszonyok miatt. (Később tudom meg a sajátos állapot igazi okát. Bitumenkeverő telep működik a községben, ezt az adottságot bűn lenne nem kihasználni.)

A tanácsházán az elnök, Szathmári Sándor nem szózatokkal vár, nem kezd rá azonnal a kötelező szövegre: mit teljesítettek és mit nem az ötödik ötéves tervben. Agilitásait máris bizonyítandó, a szemközti gyógyszer-tárba invitál át fotós kollégámmal. „Ezt fényképezzék le, a környék legszebb patikája lesz, ha átadják. Az építők az utolsó simításokat végzik.”

A kávézás — amit már a tanácsházán teszünk meg — nem csupán megszokott napi tevékenységünk, megbeszéljük a falusi „csavargásunk” haditervét. Indulhatnánk is a terv szerinti körutunkra, de közbeszélő (cseng) a telefon. Nemes János, az Építő- és Vegyipari Szövetkezet elnöke van a vonal túlsó végén, amikor megtudja, hogy a nap folyamán hozzá is készülünk, azt javasolja, most menjünk, mert később nem lesz itthon. Megyünk hát a gombostűgyártó birodalmába.

A szövetkezet elnöke Vámpércsre készül, ABC-t építenek a környéken, mára fontos megbeszélőhely lett. A gombostűgyártásra vagyunk kíváncsiak, de ez csak

érdekesége a szövetkezetnek. Építőtevékenysége jóval nagyobb jelentőségű. A község négy termelőszövetkezetével közösen nemrégiben építési társulást hoztak létre, hogy ennek mi a haszna, azt később részletesebben is kifejtem.

— Műanyaggyártásunk a második fő profilunk — mondja a létavértesi születésű, harmincon alig túli szövetkezeti elnök. — Húszmillió forintos termelési értékkel egész évben ürekképzőket látjuk el a debreceni házigyárat. Együttal a községben élő nők foglalkoztatottságát is segítjük ezzel a termelési ágazattal. Autószerelvünk a községi szolgáltatások között a legújabb.

E rövid tájékoztató után egy hozzávetőlegesen 15x10-es alapterületű üzemcsarnok felé irányítjuk lépteinket. Itt készítik az ország gombostűigényének mintegy 90 százalékát. A csarnokban elviselhetetlen zaj uralkodik. A gombostűgyártást tíz évvel ezelőtt kezdték meg, a gépeket Sopronból szereztek be, lassan kiszuperálják őket. Őt automata gép (edzőberendezés, galvanizáló) érkezik Olaszországból, mintegy 10 millió forintos áron. Az elnök a közelmúltban kötötte meg a szerződést a gépeket gyártó olasz céggel, a korszerűsítés eredménye: évente 50 mázsa gombostű, csak az érdekesség kedvéért: ez 500 milliárd darabot jelent.

A tanácselnök a következő helyszínre kalauzol bennünket. Amíg odáig érkeztünk, feltűnik számunkra, hogy a falu központjától alig pár száz méterre új utcák vannak kialakulóban.

— Mi kezdeményeztük azt az intézkedést, amely arra

hívott, hogy bizonyos mértékben átalakítsuk a falu összképét. Hosszan lenyúló teleksorokat sajátítottunk ki — a tulajdonosok beleegyezésével —, hogy új utcákat létesíthessünk. Nagyon sok fiatal értette meg az idők szavát. Azt, hogy érdemes ittmaradni, ha már megtalálta a munkalehetőséget.

Közben a két községet egykor elválasztó határra üzem is termel. A kenyérgépek tiz községet lát el mindennapi harapnivalóval, mellette a Derecske és vidéke ÁFÉSZ húsfeldolgozó üzemé is látható. Nem kell bizonygatni, hogy mindkettővel jól jár a község, létük a helyiek jobb ellátását segíti. A Debreceni Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalat nemrégiben adta át — ugyancsak ezen a részen — az 500 vagonos gabonasilót és mellette a korszerű berendezéssel felszerelt malmot. Még a próbüzemelésnél tartanak, a feldolgozás rövidesen megkezdődhet.

Kis patakocskára szeli át sebes folyású vizével a község főutcáját. Bentebb építészeti ritkaság hívja fel magára a figyelmet. Igaz, jelenleg elhanyagolt állapotban van, értéke viszont vitathatatlan. Felújítás után műemlékké fogják nyilvánítani a nemrégiben még üzemelő vágóhidat. Ez a szó igazi és hagyományos értelmében vett vágóhid, ahol még az ősi formában végezték a munkát, a vér és a különböző állati melléktermék a patak vizébe került.

Kollégám automatikusan rágyújtani készül a gabonasiló tövében. De hisz itt nem lehet dohányozni, a gyufa pedig már majdnem serceg... Igaz is, Irinyi János,

a gyufa feltalálója Létavértesen végezte iskoláit...

Két ok miatt is megyünk a vértési rész „oktatási központjába”, a tanyasi kollégiumba és a 120 személyes óvodába. Ez egy kis kastély volt valamikor, most tanyasi kollégiumnak használják az egy szárnyát. A feltételek mód azért is indokolt, mert mindössze hét tanyasi gyermek talált itt kényelmes második otthonra, ugyanakkor a község ezen része iskolai tanteremben hiányt szenved.

De előbb Irinyiről. A gyufa feltalálójának és elhunyt családtagjainak sírköveit ünnepességét 1979 nyarán rendezték meg a kollégium kertjében. Méltó módon állítottak a helyiek emléket neves diákjuknak, kegyeletük világszintre emelték. Azon fáradoznak, hogy rövidesen megnyithassák az Irinyi János-emlékszobát.

Siremlék a község egykori diákjának

Szalay György, a községben működő három iskola egyikének igazgatóhelyettese, a helyi néppontbizottság titkára éppen be a kollégiumi nevelőszobába. Nem Irinyivel mérhető sajátossága a községnek, de büszkeségre adhat okot: az elmúlt öt évben egyetlen gyermek sem maradt ki az iskolából, minden beiratkozott elvégezte a nyolcadik osztályt. 1969 70-es tanévtől kezdődően az iskolák pedagógusai és a nagyközség tanácsának illetékesei szinte közelharcot folytattak azokkal a szülőkkel — főként cigányokkal —, akik nem engedték gyermekeiket tanulni. Mindenkit meg tudtak győzni. Ezenkívül kis létszámú, korrekciós osztályokat hoztak létre, így az a vad sem érheti őket, hogy a jó statisztika kedvéért nem buktattak gyerekeket. A recept egyszerű: időt és energiát szántak rájuk.

Az iskolaigazgató-helyettes másról is beszél, nem kevésbé büszké hangon. A falugyűlésen szintén felvetődött a Vértes előtt elterülő természetvédelmi terület ügye. Pontosabban természetvédelmi területtel szeretnék nyilvánítani ezt a részt, ahol különleges növények honosodtak meg. Nem messze ide — és ez is létavértesi érdekesség — sasok ütöttek tanyát.

Javában benne vagyunk a délutánban, pedig volna még hová menni. Reméljük, győz az idővel. A diákközhöz egyenesen a cigány öregek napközi otthonába megyünk, ahol jó meleg fogad bennünket és 8-10 mosolygós arcú cigány férfi, nő. Jól érzik magukat a szociális létesít-

ményben, néhány perccel ezelőtt fejezték be az uzonnájukat, majd csak vacsora után mennek haza. Ez az öregek napközi otthona is sajátosan csak létavértesi kezdeményezés eredményeként jött létre.

— Van egy jó pár éve kialakult hagyomány nálunk — mondja a tanácsra visszafelé mentünkben Szathmári Sándor. — Ha valamit el szeretnénk érni, de nincs hozzá elegendő pénzünk, összeül a községben működő gazdasági szervek vezetőiből álló kis tanácskozás, és meghányjuk-vetjük ki, mennyivel tudja bővíteni a közös kassza vagyont. Például óvodai helyek bővítésére a gazdasági szervek 2 millió forintot adtak össze. Sok esetben építőanyagot segítettek. Az egyik százszemélyes óvodánkat egymillió 300 ezer forinttal bővítették meg, hasonló nagyságú oktatási intézmények máshol jóval többre kerülnek. Most is van egy, lehet, hogy mások szerint nem éppen reális tervünk. Mi nem adunk mások véleményére: sportkombinátot hozunk létre, szintén összefogással.

Hirtelen Nagy József bogárnarmester házához érünk, aki téveszt, és a harmincötgyéves helyi pávakör tagja, no és citerakészítő. Az együttesben nyolcan pengetik ezt a népi hangszer, és lassacskán mindnyájan az ő keze nyomán készült hangszeren játszanak. A műhelyben találjuk, néhány nappal ezelőtt kezdte meg egy új citera elkészítését. Még nem tudja, hogy kinek a kezébe kerül majd. Nagy József portáját elhagyva egész napos útbárgatóknak, kalauzunk, Szathmári Sándor meg valamit megpendít. Nevezetesen azt, hogy lévén Létavértes határ menti község, 1981-ben szeretnék elnyerni a határöközség címet.

A központban újra nagy a mozgolódás, vacsoraideő követezik, sokan most veszik meg a harapnivalót.

A tanácsos, búcsúzkodás után egyetlen kérdést teszünk meg fel a tanácselnöknek. Készítik-e még a híressé vált létavértesi tormát? A válasz egy kis történet, hogy pontosan így esett meg, abban nem lehetünk biztosak, tény, hogy az üzemtől bezárták. Mondják, hogy tavaly Angliában, Erzsébet királynő asztalára került a létavértesi torma, megkóstolva egy kicsike kódarabra harapott rá. Anglia felbontotta a torma-vásárlási szerződést...

Kiss Deszö Péter (Fotó: Iklódy János)

Pillanatkép a cigány öregek napközi otthonából

Nagy József citerakészítő

Jordan Radicsi gár irodalom köz-kének jelentős alismert. Megjelent ugyan-láskötete és két d-ezek jószívetel cs-irodalom iránt érdeklődők között érdemüknek me-gyelmet. A magya-zak sem mutattak-lönösebb hajland-dicskov-művek sz-re; átörést, úgy-az év hoz, hisze-egy időben két sz-tatja be darabjait. Közülük az egy-ceni Csokonai, amely január 9-én premierjét a Rep-let című színműne-magában az is érd-társulat egyfajta-ként” a kelet-e-mai termés eme-rabját felvállal

Saj

Az újabban kele-pülesi kísérlet is-seli Radicskov sa-léletének jegyeit-lők itt is paraszt-szerű, szimbolik-csak ürügy arra, h-zó a bolgár föld-tágabb értelemb-berről, az ember-ről, vágyairól, fe-sárról, repülési-mondja el huma-ményét. A dara-mán két síkon t-egy folklorisztikus-a hely konkrét k-meghatározható-van egy egyetem-lánosabb jelentés-tettő persze ne-így egymástól: a-világban élő bol-tok helyzete leny-vilizáció fő sodr-kis népeknek; na-kodás módjuk, szin-termesztességük, remítésre hajlamo-valótlant egykér-ként felfogó hit-szolgáltatottságuk-kor drámai erőv-„az ember egyik-visszatérő álma, szabaduljon a ny-és a megvetett-gadt élettől”. V-Gali László rend-területre: az e-tulajdonsága, ho-nemesebbre töre-benne bujkáló á-kötő szellemet ne-puszítani, kiirta-éppen ez adja em-Világos vonalve-vezetesen vég-előadásban mus-színház a Repülé-s Gali — nem tudj-pen kifejezni: —az általános dial-érvényesítésével, arányérzékkel ép-előadást: a bolg-záskörből fokozat-egyetemesebb érv-dandójáig. Hűen-eredeti darab fo-hangszályokat csak-tatta meg, ahol a-mezés megkíván-mégsem sikeredé-ra, teljes érték-adás, annak cs-részen a rendez-inkább a darab-dramaturgiai fo-gaiban kell a m-keresni. A mű ö-vegyük őket sorj-„Az első és a má-léggömböt felfede-zőbe vevő paraszt-torok csoportjait, addig a pillanat-egymás közti ko-

Koll

Az előadás leg-deme — a hibák-kétségtelen esz-keín túl — az, h-erdekezés sikert-nia a színház le-Olyasfajta kollek-munka érződik a-mögött, amely-jöhet létre iga-színházi produkto-denképpen előrel-koai Színház e-

Jordan Radicskov: Repülési kísérlet

A CSOKONAI SZÍNHÁZ BEMUTATÓJÁRÓL

Jordan Radicskov, a bolgár irodalom középmezőjének jelentős alkotója alig ismert Magyarországon. Megjelent ugyan egy novelláskötete és két drámája, de ezek jöszörel csak a bolgár irodalom iránt közelebbről érdeklődők között kelthettek érdemüknek megfelelő figyelmet. A magyar színházak sem mutattak eddig különösebb hajlandóságot Radicskov-művek színre vitelére; áttörést, úgy látszik, ez az év hoz, hiszen csaknem egy időben két színház mutatja be darabjait.

Közülük az egyik a debreceni Csokonai Színház, amely január 9-én tartotta a premierjét a Repülési kísérlet című színműnek. Már önmagában az is érdem, hogy a társulat egyfajta „misszióként” a kelet-európai drámai termés eme értékes darabját felvállalta; külön

öröm, hogy ebből olyan egy-séges, artistikus színházi előadás keletkezett, amely méltó Radicskov írói rangjához és a társulat két évvel ezelőtti meghirdetett művészi törekvéseire.

Rendkívül eredeti, magával ragadó írói világ bontakozik ki Radicskov elbeszéléseiben és drámáiban. Elmenyűkora a bolgár falusi, paraszti létező köti, de első-sorban látásmódja az, ami műveinek újszerűségét adja. Szabad asszociáció, többértelmű, allegorikus képzetársításai, a reális és irreális, a naturális és abszurd tudati síkok egymásba játszása, a komikus és tragikus elemek állandó keverése, groteszkbe hajló humora és humanizmus szuverén gondolkodású alkotóról vallanak, és európai mércével is jelentős íróvá avatják Radicskovot.

Sajátos írói szemlélet

Az újabb keletkezett Repülési kísérlet is magán viseli Radicskov sajátos szemléletének jegyeit. A szereplők itt is parasztoi; az egyszerű, szimbolikus történet csak ürügy arra, hogy a szerző a bolgár föld lakóiról, s tágabb értelemben az Emberről, az ember reményeiről, vágyairól, felszabadulási, repülési kísérletéről mondja el humanista véleményét. A darab ilyenformán két síkon mozog: van egy folklorisztikus, az idő és a hely konkrét kategóriáival meghatározható rétege és van egy egyetemesebb, általánosabb jelentéstartalma. A kettő persze nem válik el egy egymástól: a zárt, szűk világban élő bolgár parasztoi helyzetet lenyomatja a civilizáció fő sodrából kiesett kis népeknek; naiv gondolkodásmódjuk, szinte együgyű természetességük, mítoszteremtésre hajlamos, valóst és valótlan egyként realitásként felfogó hitviláguk, kiszolgáltatottságuk ugyanakkor drámai erővel sugallja: „az ember egyik makacsul visszatérő álma, hogy megszabaduljon a nyomorúságtól és a megvetett földhözragadt lététől”. Vagy ahogy Gall László rendező tovább értelmezte: az ember örök tulajdonsága, hogy jobbra, nemesebbre törekszik, s a benne bujkáló álmokat, alkotói szellemet nem lehet elpusztítani, kiirtani, hiszen éppen ez adja emberségét.

Világos vonalvezetésű, következetesen végigvitt, szép előadásban mutatta be a színház a Repülési kísérletet. Gali — nem tudjuk másképpen kifejezni: — az egyes és az általános dialektikájának érvényesítésével, finom arányérzékkel elvitte fel az előadást: a bolgár vonatkozásokból fokozatosan jut el egyetemesebb érvényű mondanójáig. Húven követte az eredeti darab fordulatait, a hangulát csak ott változtatta meg, ahol azt az értelmezés megkövélte. Hogy mégsem sikeredett hibátlanra, teljes értékűre az előadás, annak csak kisebb részben a rendező az oka, s inkább a darab szerkezeti, dramaturgiai fogatékosságai miatt kell a magyarázatot keresni. A mű öt képből áll, végülük őket sorjában.

Az első és a második kép a léggömböt felfedező és üldözőbe vevő parasztoi és pártizorok csoportjait mutatja be addig a pillanatig, amíg az egymás közötti konfliktust el-

símítva békés egyetértésben iramodnak az „ellenesség után”. Látszik, hogy a rendező nagyon érzi ezt a világot, jól ismeri a népi élet, népi lélek összetevőit. Ellenállhatatlan humorral perengnek a jelenetek, különösen a két csoport közötti csetepatéban jut érvényre a parasztoi furfangos észjárása, ahogy megpróbálnak egymáson túlnéni. Jobbnál jobb ötletek váltakoznak, a színészek is szemmel láthatóan kedvvel vesznek részt a játékban.

Ebben a hangnemben folytatódik a harmadik kép, amit kevésbé sikerült megoldani, mint az előzőket. Hibás ebben a darab lineáris cselekményvezetése, amely kiismerhetővé teszi a történeteket. A férfiak menetrend-szerű érkezése, a lányok túl harsány viháncolása, a libbenő lepedők és fehér alszoknyák látványai kissé népieskedő jellegűvé teszi ezt a jelenetet.

Az előadás legjobb része a repülés. Itt teljesedik ki leg-erősebben a darab tartalma: a bravúros szcenikai megoldások (háttérvetítés, fény- és hanghatások, mozgás), a látványos kötélszerkezet, az át-élt, kollektív színészi játék, a feszültség pontosan adagolt szorítása és oldódása és az egészben rejlő költészet színházban ritkán tapasztalható tökéletes illúziót kelte idézik, hogy mit jelent ezeknek az embereknek a fel-emelkedés a földről. Ebben a képből az előadás minden részvevője tudása legjavát nyújtja.

Sajnos, az ötödik kép ezt nem tudja fölülmúlni. Megváltozik a stílus, a cselekmény ismét lineáris szalonnafut és túl hosszán: előbb-több elkezdi számolni, hogy hányan várnak még fenytésre. Gali felerősítette ezt a jelenetet; a hatalom nem nézi, hogy ki, miért, mivel tért el a szabálytól, számára csak az a lényeg, hogy mit messzire merészkedtek, ezért büntetést érdemelnek. A rendezés kiemel a megtorlást brutálitását — részben azért, hogy előkészítse az utolsó jelenet drámai súlyát: a megalázott és összetört emberekben mégis tovább él a repülés emléke, a felemelkedés vágya. Ez a befejezés kissé dialektikus; inkább dramaturgiai funkciója van, gondolatilag nem emeli magasabb szintre a darabban addig megfogalmazottakat.

Kollektív műhelymunka

Az előadás legnagyobb érdeme — a hibák ellenére is kétségtelen esztétikai értékein túl — az, hogy az ügy érdekében sikerült összefognia a színház legjobb erőit. Olyasfajta kollektív műhelymunka érződik a felkészülés mögött, amely nélkül nem jöhet létre igazán komoly színházi produkció. Ez mindenképpen előrelépés a Csokonai Színház egységes tár-

sulatá válásában, s további reményekre enged következtetni. Nem kis ellenállást kellett pedig legyűrnie a rendezőnek: a szcenikai kiállítás hallatlan pontos összhangot követel, a szerepek között nincs igazán kiemelkedő, ami a színészek érdeke szempontjából a legkevésbé nem jöhet létre igazán komoly színházi produkció. Ez mindenképpen előrelépés a Csokonai Színház egységes tár-

SIKER ÉS VISSZAJELZÉS

Arckép Schütz Iláról

Schütz Ilona civilben

Csak az imént bújt ki a medencéből. Energiát gyűjtött. Most friss és derűs arccal üldö-gél.

— Valóságos vízimánó vagyok — kezdi a beszélgetést Schütz Ilona, a Madách Színház művésznője. — Legszívesebben szeretnék magamnak egy saját úszómedencét. A színész rekesszizmainak különösen kell az úszás, de az erőnlétnek is hasznos.

— Mennyi energiakészletre van szüksége a színészeknek?

— Minden napra van bizonyos energia aranyalapom, de azzal csinálnék bábókat, hogy ne öregedjek túl korán. Az esti előadások a színházban amúgy is három napi energiát szívnak ki belőlem minden egyes alkalommal. Hány évre is lenne szükségem, hogy végigjártsszam az egész életem?

— Sokat van színpadon?

— Ha ritkán kerülnek színpadra, az még több energiát követelne tőlem! Szerencsétlen az a színész, aki túl sokat vagy túl keveset van színpadon. En valahol a közepén foglalkozni helyet. Éppen annyit játszom, amennyit kell.

— És a filmezés?

— A filmet sajnos nélkülözöm. Két vagy három éve játszottam utoljára. A filmrendezők félnek azoktól a színészekől, akiket túlságosan sokat foglalkoztat a színház, mivel nem tudják őket akár egy fél évre is bevonnai a munkába.

— Hogyan látja a színésznő önmagát?

— Arcom nem kimondottan filmarc. Átlagos fejem, szimpla arcom van. A színpadon a színész olyan lesz mint egy kifestett bábu... A filmen azonban minden kis ránc láthatóvá válik. En azonban vállalom az arcomat, önmagamat! S talán a közönség is elfogad.

— Mennyire tudja ma már magát színésznőnek?

— Foglalkozásom életállapotom! Ma már nincs bennem semmiféle bizonytalanság, hogy megbízonyosodjam magamról, tíz kemény év kellett!

— Önbizalom hiányában szenvedett?

— Kudarccal indultam a pályának, csak a negyedik nekifutás után vettem fel a főiskolára.

— S addig?

— Érettség után dolgoztam, kórházban, adminisztrátorként, tanácsnál... Kísérleteztem pszichológiával is, de nem vettem fel. Nem baj! Az a három év nem ment veszendőbe. Ezen a pályán minden pluszként jön be.

— Miért ragaszkodott egyetlen célhoz ilyen erősen?

Filmnapló

Ridley Scott: A nyolcadik utas: a halál

A francia Georges Méliés 1902-ben készítette el az Utazás a Holdba című filmet, amelyet azt hiszem méltán nevezhetünk az első science fiction mozgóképeknek, annak ellenére, hogy ez és a rendező későbbi alkotásai is inkább még csak játéknak, tréfának számítotok, búvárszkedő mutatóknak a mozgóképpel, s nem komoly próbálkozásnak. A műfaj akkor is, és a későbbiek folyamán is nagy tetszést aratott a közönség körében, ennek köszönhetően valószínűleg, hogy az évtizedek folyamán rohamosan gyarapodott az ilyen jellegű filmeknek a száma. 1972-ben az amerikai Walt Lee kiadta háromkötetes filmográfiáját a fantasztikus és a tudományos-fantasztikus filmekről. A filmográfia 20 000 címet tartalmaz ötven országból, ennek körülbőlül a fele tudományos-fantasztikus film.

Az utóbbi időben különösen érthető a tudományos-fantasztikus filmek közkelettségé, hiszen az emberek technikai műveltsége rohamosan emelkedik, s ilyen képzettség mellett érdeklődésük nyilvánvalóan kiterjed az emberiség jövőjére és a világegyetem titkaira vonatkozó kérdésekre is. Tehát egészen természetes, hogy a science fiction olvasói, illetve nézői között a fiatalok és a tudományosan képzett szakemberek többségben vannak, s az is természetes, hogy a részükre megnyitott világunkat megvilágító műveltségük — igaz elég ritkán — igyekszik kielégíteni.

A közönség igénye mellett a műfaj virágzását kétségtelenül az is elősegítette, hogy a mozgóképek kiválóan

alkalmas az emberi gondolkodás szárnyalását követni, és a különböző technikai trükkök révén a legfantasztikusabb dolgokat is képes a valóság hiteltelenségével megjeleníteni.

A tudományos-fantasztikus filmet — természetesen az irodalmat is — egy sajátos módszer jellemző: axiómákat állít fel, hipotéziseket vagy elméleteket készít, s megvizsgálja, hogy helytállóak-e ezek az elméletek. Művészi alkotásokban ilyen jellegű problémákra konkrét választ adni nem lehet — de korántsem ezen múlik a regény vagy a film művészi értéke.

Nálunk Magyarországon meglehetősen kevés tudományos-fantasztikus filmet mutatnak be, évente esetleg egy-két film kerül vetítésre. A közönség részéről viszont szemmel láthatólag megmutatkozik az igény, így nem mindegy, hogy a gazdag terméshől melyik az az egy-két film, amelyet hazánk szakemberei megválaszolnak. A most bemutatásra került angol film, *A nyolcadik utas: a halál*, korántsem tartozik az élvonalbeli alkotások közé. Nem is nevezhető egyértelműen tudományos-fantasztikus műnek, műfaji jegyei közül ugyanis számtalan a horrorfilmekre jellemző, tehát valahol a két műfaj közötti határon helyezkedik el.

A tudományos-fantasztikus filmek középpontjában is természetesen az ember áll, s nem hiányozhat belőle a társadalmi probléma sem. Ridley Scott alkotásában meglehetősen nehezen bontakozik ki az alapvető probléma. Lassan, vontatottan jutunk el a cselekménynek ahhoz a szálához,

amely a konfliktus kibontakozását okozza. Addig mindössze ragyogó díszletekkel, egy fényesen berendezett űrhajóval, szupermodern műszerekkel ismerkedünk meg — de emberi jellemekek csak elvétve és felszínesen. Az alapvető probléma: mi a fontosabb, a tudományos kutatás előrehaladása, vagy az űrhajó utasainak az életbenmaradása. A kérdés felvetése reális, hiszen köztudott, hogy a tudományos kutatások történetében nem egy olyan eredmény jutott felszínre, amely komolyan veszélyezteteti az emberiség jövőjét. Így, erről az oldalról nézve, Ridley Scott problémafelvetése jónak mondható, sőt dicsérendő. A film problémája viszont ott van, hogy a rendező a lényeges kérdés felvetése után a hangsúlyt a kivitelezésre helyezi, és túlsúlyba jut a horrorrelemek alkalmazása. *Filmjén eluralkodik a borzalom*, ráadásul a filmművészet története viszonylatában mindezt elavult eszközökkel teszi. Ugyanis a különböző földöntúli szörnyetegek, a kocsonyás vagy polipszerű űrlények a kezdeti tudományos-fantasztikus filmek kellei voltak, a műfaj jelentősebb alkotásai a fejlődés során félredobták ezeket a tartozékokat, és észrevették mögöttük az embert. A témák emberi méreteket öltöttek, még ha ezek a méretek néha hihetetlenül fantasztikusnak látszóttak is. Ridley Scott filmjében megmarad ugyan az emberi probléma, de csak látszólagosan, súlyát, komolyságát nem érezzük a fokozatosan eluralkodó naturalista jelenetek közepette. Túl sok vér, genny és egyéb gusztagustalan folyadék urálja a vásznat, s mindez nem is annyira ijesztő, mint undort kelto.

Számomra például teljesen érthetetlen a robotember széttrancsrozásának jelenete — percekig keresztül tart, és felismerhetetlen vegyi elemek bugyborékolnak ki belőle. Ráadásul még darabokra széthullva is emberként arca marad, s ilyen állapotban még néhány, a cselekmény szempontjából jelentős mondatot is elrebege. Pedig mint szereplő, az alapeszme szempontjából nem volt jelentéktelen. Az ő, s vele szemben a harmadik tisztalagja bizonyítja, hogy egy bizonyos határon túl a tudományos kísérletek elvégzése az emberiség érdekében, céljait egyáltalán nem szolgálja. Ahhoz, hogy az emberiség életére nyilvánvalóan veszélyes területen is kísérleteket végezzenek, olyan kutatóra van szükség, aki alkatánál fogva mentes minden emberi érzelmetől, s vakon követi az utasításban előírt feladatokat.

Elsődleges szerepet kapnak a tudományos-fantasztikus filmeknél a technikusok, akik a különböző technikai trükköket oldják meg. E film Oscar-díjas szakértője, Giger, magas színvonalon oldotta meg feladatát, a trükkök többségében ügyesek, és dramaturgiailag igen hatásosan vannak elhelyezve. Hatásukat szokatlan módon érik el, többnyire nem vártlanságukkal ijesztik meg a közönséget, hanem a nézők érdeklődését sokszor percekig csigázzák, majd hirtelen taglózzák le a szemlélet.

A film szereplőinek alakítását különösebben értékelni nem lehet.

Sümei Anikó

Találékony-ság, takarékos-ság, kultúra

Ideje módosítani a régi mondást: ha rövid a kardod, toldd meg egy lépéssel! Manapság már nem divat kardot viselni, ám változatlanul időszerű, hogy ahol nem elég az eszköz, ajánlatos megtoldani. S mivel a most ránk köszöntő új esztendőben előre láthatólag igen rövidke lesznek a „kardok”, azaz az anyagi lehetőségek, jóelőre gondolkozni kell azon, hogy hogyan és mivel lehet majd év közben „megtoldani”.

Csodaszere aligha lehet számítani. Ha csak nem minősítjük csodaszereket az, amiből hazánkban mindig sok volt, többnyire csak „módjával” nyúlunk hozzá: a találékony-ságot. Szerencsére az utóbbi időben már az is egyre gyakoribbá válik, hogy ehhez — nem is nagyon rejtett — tartálékhoz a köz érdekében nyúlunk az élet minden területén. Újtársokról, ésszerűbb munkamódszerekről hallunk, olvasunk szinte naponta. Valami ilyesmire van szükség a művelődés terén is.

Nem egyszerűen a „takarékos-ság éve” kezdődik 1981. január elsején (ilyen egyébként is volt már néhány az utóbbi évtizedekben), hanem olyan ötéves tervidőszak, amelyben végig nagy szükség van az ésszerű takarékos-ságra. Az okok közismertek. Röviden összefoglalva: olyan szilárdan meg kell teremteni a költségvetés egyensúlyát, meghozza hosszú távra, hogy aztán — a következő ötéves tervidőszakokban — nagyobbakat léphessünk előre.

Ezért kell fokozottan takarékoskodni minden területen, s ez alól nem kivétel a művelődés sem. Am arról semmiképpen nem lehet szó, hogy egy vagy öt évre felüggesztjük a kulturális haladást, megelégszünk kisebb eredményekkel is az iskolai vagy az iskolán kívüli ismeretterjesztésben.

Köztudomású az is, hogy még igen sok a tennivaló a tömegkultúra terén, bármennyire is emelkedett hazánk lakosságának átlagos művelődési színvonal. Nemcsak visszalépni nem lehet és nem szabad, de még csak megállni sem. Ot év alatt a mostani kisiskolások pályaválasztókká, a közép- és középfokú iskolákba járók felnőtté serdülnek. Ennyi időt semmiképpen sem lehet kihagyni.

Évek, időszakok fordulóján szokás visszatekinteni. Ha a legutóbbi öt évet kissé tüzetesebben vizsgáljuk, mindenütt meg lehet állapítani, hogy — lehetett volna ügyesebben is gazdálkodni. Épült egy sor művelődési ház, amely mindmáig csak felében-harmadában van kihasználva. Rendeztek műsorokat, amelyekre csak azért került sor, mert a szomszéd községben is volt már hasonló. Indultak tanfolyamok, amelyek csak a pénzt emésztették fel, de kevés sikert hoztak, kellő előkészítés hiányában — és így tovább.

Most bizony nagyon meg kell majd nézni, hogy az a kevéske pénz milyen célokra megy el, s éppen itt van szükség a találékony-ságra, a közérdeklődésre. Például: jó volna bizony, ha minden községnek lehetne külön, szép művelődési háza, amely úgy épül, hogy alkalmas legyen az ezredforduló utáni igények kielégítésére is. Közismert tény az is, hogy az ilyen szép tervek nemegyszer ott születtek, ahol már a szomszéd falu e téren előbbre lépett, s a helyiek sürgősen utol szeretnék érni. Most — bele kell törődni abba — különben is a nagyobb község céljainak megfelelőbb — helyzetbe, hogy egy-egy közös tanács területén elég egy művelődési ház. S ha a társ-község fiataljai nem találnak közelebbi összejöveteli lehetőséget, vagy éppen abban az egy művelődési házban indul valamilyen közérdeklődő tanfolyam — az új épülethez amúgy sem elegendő pénzen lehet kis autóbust bérelni vagy két-három helybeli autósallal megállapodni, s a társ-községbelieknek így sem kell majd kilométereket gyalogolni a kultúráért.

Hasonló alapon lehet szervezni amatőr együtteseket is. Az előző évek, évtizedek szívós munkájának eredménye, hogy mind több kis helyen is van igény ilyenek iránt. Eddig ha kisebb létszámmal is, de létrehozták a helybeli csoportot sok községben, versenyre kelve a szomszéd faluval. Most — le kell küzdeni a túlzott lokálpatriotizmust, s össze kell fogni azokkal, akik eddig talán éppen versenytársak kívántak lenni. Hiszen versenytársat lehet találni tágabb körben — a járáson, a megyén belül — is. Együttesszervezéshez és -fenntartáshoz megfelelő pénzt annál kevésbé.

Általában is érvényes, hogy kevesebbet kell markolni, de azt aztán erősen meg kell fogni! Nagy szükség van továbbra is — például — a helytörténeti, helyismereti gyűjteményekre. Valóban jó lenne, ha ezek mindenütt megfelelő helyiséget kapnának és külön, képzett szakember foglalkozna velük. Am előre látható, hogy a pénz ehhez is kevés lesz. Marad tehát az olcsóbb megoldás: több társadalmi aktivista összefogása a megőrzésre méltó értékek gyűjtéséhez, s a helybeli értelmiségiek fokozott segítsége a bemutatáshoz, rendszerezéshez. Kétségtelen, hogy ez így is kifizetődik — s ez már nemcsak takarékos-sági szempont. Aki foglalkozik a község, a város múltjával, néprajzával — önmagát is képezi, s ezzel nyer ő is, a község és is.

Ebből következik — anélkül, hogy a szükségéből erényt akarnánk csinálni —, vannak előnyei is a művelődés területén a takarékos gazdálkodásnak. Kétségtelen, hogy 1981-ben és a következő években annyi öntevékenységet fog elindítani, annyi rejtett tehetséget felszínre hozni, amennyire a legtöbb helyen ma nem is számíthatunk.

Még az sem baj, ha már év elején lecsúsznak egy parányit abból az amúgy is kis pénzből a helybeli művelődéspolitikai irányítói — ötletpályázatokra. Bizonyos, hogy szinte mindenütt akadnak lelkes fiatalok, pedagógusok és más, a művelődést szívügyüknek tartó emberek, akik szívesen gondolkoznak azon: hogyan lehetne még jobban terjeszteni a kultúrát községünkben, városunkban — kevés pénzzel, sok ötlettel. (KS)

Magyar győzelem az arezzói fesztiválon

KOPORSÓK A SZÍNPADON

Az egyik díszletmunkás keresztet vetett, amikor meglátta a koporsót. Az arezzói nemzetközi egyfelvonásos drámafesztiválon volt alkalma erre bőven, hiszen a kötelező darab alapvető kelléke a szarkofág, de ezúttal a szabadabb pantomimjátékban és a „minden idők színháza” kategóriában is előfordult olyan előadás, amely elér-misztette a babonásabb olaszokat.

A magyar társulat a Dunaújvárosi Bemutatószínpad — s ilyen még nem volt az arezzói fesztiválok hétéves történelmében — az idén másodszer is elnyerte a kötelező kategória első díját.

Az arezzói fesztivál szervezete olyan, hogy minden este három előadásra kerül sor, egynek a témája előre meghatározott, egy pantomimjáték, s csupán a harmadiknál lehetnek nyelvi gondok, amely tetszés szerinti egyfelvonásos lehet. Egy társulat csak egy kategóriában indulhat, így minden együttesnek csupán három ellenféllel kell megküzdenie az első díjért.

Érdekos, hogy a legnagyobb szabadságfokú kategóriában volt a legszerényebb a színvonal, a ljubljani Színművészeti Akadémia társulata egy közepes produkcióval könnyedén az élre tört.

A németjátékok között is egyértelmű volt a mainzi Schwarze Theater sikere, de itt a második helyért már nagyobb küzdelem alakult ki. Az amszterdami Carrousel

Jelenet a magyar társulat előadásából

kedves — ámde sok helyütt tartalmatlan — jelenetei talán méltánytalanul szorultak honfitársaik, a „Waste of Time” nem egészen színházi truvéjai mögé.

A legtisztább összemérhetőséget a kötelező kategória biztosította, itt minden együttesnek Caius Petronius egy darabját, illetve valamely feldolgozást kellett előadnia. A mantovai, római és párizsi meghívott társulatok egyaránt Jean Cocteau

„L'Ecole des veuves”-ét választották, a magyar együttes pedig egy Christopher Fry átdolgozást kombinált össze egy Hubay Miklós „Néroniáná”-jából vett keretjével. Az alapötlet mindenütt az, hogy a férjét gyászoló özvegy a kriptában is elcsábítható, ebből azonban az átdolgozó szerzők és társulatok is rendkívül sokféle mondanivalót bontottak ki. A mantovai „Teatro Minimo” rendezőjének például az az ötlete támadt, hogy az özvegy lehet férfi is, és nő a csábító, de ezen új alaphelyzet felvázolása után már semmi ötlete nem maradt arra, hogy izgalmasá tegye az előadást.

A legjobban — és ezt a Giole-díj is bizonyítja — a Valló Péter rendezte magyar változat sikerült. Fry darabja nem az erkölcselenségről szól, hanem gyönyörű szép nyelven, költői dialógusokkal bontakozik ki a szerelem, az élet győzelme az értelmetlen halál és a gyász fölött. A Hubay-féle keretjátékban egy római társulat játssza el a darabot, ahol a szerző, Petronius is szerepet kap, ő fe-

szik be a szarkofágba az elhunyt férj szerepében.

A komikum és a tragikum játékos keveredése alakul így az előadás, az esztétikum fölött örökös szerző belebeszél az előadásba, sőt — nem bírván az izgalmat — föl-vágja az ereit, a koporsó az előadás végére valódi halottat rejt.

Bács Ferenc Petronius szerepében nyiltszíni tapsokat érdemelt ki a meglehetősen szigorú olasz közönségtől, de ugyancsak kiváló alakítást nyújtottak a darab többi szereplői: Szegedi Erika, Tóth Éva és Tahi Tóth László. Ez a felsorolás egy vigszínházi stábra enged következtetni, de mégsem a Vigszínház, hanem a Dunaújvárosi Bemutatószínpad büszkélkedhet a sikerrel, ennek a társulat nélkül immár több mint egy évtizede működő színháznak az a sajátossága, hogy darabja szerzőtől stábtól dolgozik, s a dunaújvárosi Bartók Béla Művelődési Központ munkatársai töltik be azt a szerepet, amit mondjuk a Játekszín állandó gárdája.

Vértés J. Andor

ÉRTSÜNK SZÓT!

Hirdessünk szépen, hirdessünk jól!

A legolvasottabb sajtóter-mékeknek, a hirdetéseknek a nyelvéről szóló etjenti hasznos dolog, lévén nagy hatásuk az általános nyelvhasználatra. Példaként említem lapunk december 10-i és 13-i számának hirdetését. Némelyek keretbe foglalva, színes nagy betűkkel hívják fel (a pszichológusok szerint orientálják) figyelmünket mondanivalójukra, mások szerényebben, az apróhirdetések rovatában húzódnak meg.

Legtöbbjük felvételre keres különféle rendű és rangú képzett, betanított és szak-képzetlen, gyakorlott és kezdeti munkavállalókat, finom absztrakcióval férfi és női munkaerőt. Mások felvételt hirdetnek, azonnali belépéssel adván nyomtatott szándékuknak. A szerényebb szá-vu hirdetések egyszerűen csak keresik, felveszik, alkalmazzák a szükséges munkaerőt, miként a Baromfi-feldolgozó vagy a SZÜV, A MÉR „1 fő” épületgépész-technikusi munkakörbe hirdetését. Az „1 fő”-t el-hagyva inkább így hirdettem volna: *épületgépész technikus munkakörbe felvesszük. A MEDICOR kvalifikált és kezdő szakmunkásokat keres felvételre. A kvalifikált megnevezés elegánsabban hangzik, és talán csábítóbb is, mint a gyakorlott vagy gyakorlattal rendelkező jelző. Mert amire eddig azt mondtam: nekem van, mindazal mai agyoncsépeelt szóhasználattal rendelkezem. Legtöbb munkaeörnek gyakorlatlall kell rendelkeznie, jónéhánynak pedig vizsgákkal, képesítéssel, jogosítvány-nal. Aki szerződést kötött, az szerződéssel rendelkezik, aki még nem kötött szerződést, az szerződéssel nem rendelkezik, azaz nincs szerződése. A munkásszállást, a szállítást és egyéb juttatásokat, amelyekről hagyományosan gondoskodni szoktunk, hirdetésünk biztosítja. Például a Pamutfontól „minden igényt kielégítő új leánytthonában biztosít szállást”. Kérdés, mi fér bele a „minden igény”-be.*

A MEZŐGÉP korszerű munkakörülmények és jó kereset mellett alkalmazza munkásait. Ez a mellett ma-

gyar fülnek idegen. Én így javallanám: *Korszerű munkakörülmények, jó kereset! A Baromfi-feldolgozó két műszakos beosztás mellett veszi fel takarítóit. Vegye fel őket két műszakos beosztásba! Hát azt meg hogyan értjük, hogy a „H. A. G. kisteljlesztményű kázánfűtő vizsgálóval rendelkező dolgozót keres? Bizonyára találni is fog, hiszen a kis teljesítmény sokaknak vonzó lehet. A berettyóújfalui tanács pedig leinformálható főiskolát végzett dolgozót alkalmaz. Én inkább a főiskolást informálnám le, és nem a főiskolát. Vagy a tanács is így gondolja? Akkor ki kellene tenni a vesszőt a leinformálható után. A Szilag- és Zsinór-gyár meg három műszakos fonatóló nőket vesz fel. Inkább a gyár három műszakos. Az Agrártudományi Egyetem finoman disztin-gvál a sajátosn férfi és női munkák között: *tenyésztők gondozásához férfi munkaerőt, ebédkiosztó takarítói munkakörbe női munkaerőt alkalmaz. Ezek a többé-kevésbé zavaros mondatok inkább mosolyt keltenek, amit azonban az Agráregyetem Kísérleti Telepe ígér, az már bosszantó: *„Személyszállítás megoldott”. Apáink még a gatyamadzagot oldották meg, a személyszállításról pedig gondoskodtak. Ha pedig a hirdető mindenképpen megoldani akar, tegye így: *A személyszállítás meg van oldva, vagy a személyszállítás megoldottuk.****

Az Állattartó Vállalat az állattartó kistermelőnek a 95–125 kg közötti súlyú sertésekért 35,50 Ft/kg-os értékesítési árat fizet. Kinek szól az a forint per kilogramm? Az állattartó kistermelőknek? Nekik ezt kellene mondani: A sertésekért kilónként 35,50 Ft-ot fizetünk. Ugyan-e a vállalat „a szerződés feltételeként sertésdarabonként 800 Ft előleget” is fizet annak, aki ezt igényli. De hát mi is az a sertésdarab? A karaj, a dagadó, a comb, a csüllök stb. Az előleg nem ezekért jár, hanem az egész élő sertésért, ezért inkább imigyen hirdetem volna: *Sertésenként 800 Ft előleg!*

E. Kiss Sándor

KÖTELES PÁL:

Komédiások

Az igazgató hosszan magyarázta Széplaki Bélának, hogy a színháznál szerzett érdemei elévülhetetlenek. Azt a véleményét is megkockáztatta, hogy bizonyos vonatkozásban az egetemes magyar színjátszás megújítását is befolyásolta sajátos játéktípusa.

— A magadfadja színész — ölelte meg Széplakit — már kipu szatulóban van, akár a nyári vadludak. — Alig ejtette ki a száján a mondat utolsó tagját, teljesen megzavarodott. Hirtelen azt sem tudta, hogy léteztek-e valaha is nyári vadludak, s ha igen, kipu szatulóban vannak-e?! Szégyénzetet terpeszkedett el sokat próbált lelkiismeretén, amiért egy ilyen apró feladatot nem képes röviden elintézni. Széplakival csak annyit kellett volna közölni minden kertelés nélkül: nyugdíjba küldünk, mert használhatatlan vagy.

Az őszinte szó azonban sehogyan nem fért ki a száján, maga sem értette miért.

— Hol van ma már olyan színész Bélám — folytatta szinte a szabadesés gurulásával —, akinek egyik szeme sír, a másik meg nevet? — Ez a gondolat már jobban tetszett Széplakinak, olyannyira, hogy el is akarta kapni a végzést, de az igazgató nem hagyta magát. — Egy univerzális esztérgapad voltál a színháznál. Egy univerzális esztérgapad — ismételte meg és szinte belepirult, hogy ma csupán ilyen kép-telességek jutnak az eszébe. Nyári lúd meg esztérgapad. „Még szerencse, hogy nem színésznőt kell nyugdíjba küldeni!” — villant át az agyán a vigasztaló gondolat.

— Univerzális esztérgapad... — motyogta maga elé Széplaki és sehogyan sem tudta eldönteni, hogy ez a minősítés hízogbb-e rá, vagy a vadludak pusztulása, de a töprengésre nem sok ideje maradt, mert az igazgató konyakot töltött, s mialatt folyvást azt ismételtette, hogy „Csak semmi szerényesség Bélám”, átnyújtotta Széplakinak „A város kiváló művésze” emléklapoktetet, melyet most először ítélték oda.

— Szóval ki vagyok rúgva — summázta az együttlétt eddigi élményeit Széplaki. — Hát hogy lehet ilyet mondani, kérlek? — hátrált egy lépést a direktor. — A nyugállomány még nem azt jelent. Egyébként pedig vár rád Reszneki az Esti Hírektől. — Széplaki közbe akart szólni, de az igazgató leintette: — Riportot akar írni rólad. Igazán nagy megüsz-teltetés — s már terelte is a színházból kikapott Széplakit az ajtó felé. — Ugye nem haragszol, de várnak. — Tudtam, hogy így lesz — mondta már az ajtóban. — Biztos voltam benne, hogy előbb-utóbb fényképes ri-

Bodn verse

KIT

fillérke mo
sorokba iga
apám vasfe
versebe kov

kiénclem
a szegénye
bíborvörös
és hűsvérték

ágyamat v
ahogy rége
és forgolód
a jüdáspen

E
dédanyám
egy pohár
egy itmar
melyből tí
és a melan
menta illa
száll föl
mely csupa
és fogyhát
egy pohár
és a lélegz
átlépett m
ahol a célt
díjazatlan
könnyes m

ZSUGA SÁN

portot közöl ró
pillanatra, dire
Még mondan
ugyan, de kitar
csukta az ajtót.
Széplaki alig
gel nyolcok ot
a kitüntetéssel.

Tizenegykor
Reszneki Baláz
szal rögton nek
kérdést:

— Milyen vo
mesélnél ugyeb
raj bele a köze
lájkosképpen n
tot, így hát „iz
reblyezni a szá
Széplakinak t
szerecséres esz

— Hát, kérle
dolgon, s anná
hogy az én esz
— Micsoda? —

— Ahogy ma
portnak ez leh
rád bízom szer
mersz, eleget l
solni — mondta

— Köszönöm
ven, de fogalm
napi búvárkod
hogy harminc
— Arra gondol
gedhez igen jó
utánozhatatlan
voltál. Hogy —

— a hangja el
hallgatta Resz
telét, hogy fele
ciklusban meg
ritikáság. — So
mint te, példái
is magam előtt
nyéllel a padl
mennyezetet s
Shakespeare-s

— Hát erről
Széplaki. — V
mondta mely
emeri. Emléksz
éppen gyöngé
— Méghogy
szerkesztő. —
minster és Yor

a szarkofágba az el-
fő szerepében.

omikum és a tragikum
s keveredésévé alakul
előadás, az esztétikum
örökös szerző belebe-
előadásba, sőt — nem
az izgalmakat — föl-
az ereit, a koporsó az
s végére valódi halot-
t.

s Ferenc Petronius sze-
ny nyiltszíni tapsokat
elt ki a meglehetősen
olasz közönségtől, de
csak kiváló alakítást
ttak a darab többi sze-
Szegedi Erika, Tóth
Tahi Tóth László. Ez
rolás egy vígszínházi
enged következtetni,
sem a Vígszínház, ha-
Dunaújvárosi Bemu-
npad büszkélkedhet a
el, ennek a társulat né-
már több mint egy év-
működő színháznak az
tossága, hogy darabra
tett stábbal dolgo-
dunaújvárosi Bartók
Művelődési Központ
atársai töltik be azt a
et, amit mondjuk a Já-
n állandó gárdája.

Vértess J. Andor

ások

za Széplaki Bélának,
ei elévülhetetlenek. Azt
hogy bizonyos vonatko-
járszása megújítását is
elte meg Széplakit —
nyári vadludak. — Alig
só tagját, teljesen meg-
la, hogy léteztek-e vala-
n, kipusztulóban van-
dett el sokat próbált
apró feladatot nem ké-
val csak annyit kellett
nélkül: nyugdíjba kü-
y nem fért ki a száján,
ész Bélám — folytatta
—, akinek egyik szeme
ett Széplakinak, olyan-
végsőt, de az igazgató
erzális esztergapad vol-
is esztergapad — ismé-
gy ma csupán ilyen kép-
yári lúd meg eszterga-
színészt kell nyugdíj-
yán a vizsgáztató gondo-

— motyogta maga elé
fonteni, hogy ez a minő-
ludak pusztulása, de a
dt, mert az igazgató ko-
zt azt ismételtette, hogy
", átnyújtotta Széplaki-
emlékplakettet, melyet
summázta az együttlét
i, kérlek? — hátrált egy
omány még nem azt je-
Reszneki az Esti Hírek-
ni, de az igazgató lein-
d. Igazán nagy megisz-
házból kikoptott Szépla-
ragsszal, de várnak.
mondta már az ajtóban.
öb-ötöb fényképes ri-

Bodnár István

versei:

KITEREGETEM

anyám cinkeszárnyait
fillérke mosolyát
sorokba igazítom
apám vasfekete arcát
versebe kovácsolom
kiéneklek
a szegényeket
bíborvörös az este
és húsvétékönnyű a vér

ágyamat vetem
ahogy régebben soha
és forgolódom
a júdás pénzeken

EGY POHÁR

dédanyám üzenete
egy pohár
egy ittmaradt pohár
melyből tiszta zene
és a melankólia
menta illata
száll föl
mely csupa fény
és fogyhatatlan ragyogás
egy pohár
és a lélegzet emel a térbe
átlépett múlt
ahol a céltalan vágta
díjazatlan
könnyes mosoly az uniformisban

ŐSZI VERS

A hirtelenségre juharkák
levelei táncolva imbolyognak
Csutkaparás bokol
tejszagú csillagoknak

A fáj: holdmeszette tenger
bokrok bójája piroslik
Tutajoz szunyogfelhőt a szél
bozóttól-bozótig

Hajnaltan csöndben ideér
a komor ködöknek árnya
a borostyánszínű őszi
tengermély szomorúsága

KISZÓLÍT

Folyton csak
kiüz
kiszólít engem egy
ismeretlen hang
a toronyház balkonkretrecébe

Az ősemler
süppedhetett így
lekuporodva

Távrolról
a vadak vonítása ígéz
fölköttem
a halványabb Isten világol
s a titok ijesztő moháját
pörgeti
pörgeti fölém a szél

Holnap majd
vadászni
tanítom fiam

ZSUGA SÁNDOR: TÉLI TAJ

portot közül rólam a Hírek. Harminc éve várok erre a pillanatra, direktorkám...
Még mondani akart valamit, de az igazgató lassan ugyan, de kirtartóan tuszkolta kifelé, aztán sóhajtvá becsukta az ajtót.

Széplaki alig várta, hogy végre péntek legyen, már reggel nyolckor ott volt a szerkesztőségben, gomblyukában a kitüntetéssel.

Tizenegykor szokásától eltérően már betámolygott Reszneki Balázs, s „ne vesztegesük az időt” felkiáltással rögtön nekiszegelte a várakozó Széplakinak az első kérdést:

— Milyen volt a gyermekkorod, Bélám? Na és hát ha mesélnél ugyebár a szerepeidről, a sikereidről, csak bátran bele a közepibe — kedélyeskedett Reszneki, mert tulajdonképpen nem volt kérdése, de rátestálták a feladatot, így hát „izlik, nem izlik”, valahogy össze kell gerbilyezni a száz sort.

Széplakinak most se volt egy épkézláb gondolata, de szerencsére észbe jutott a direktor búcsúztatója.

— Hát, kérlek szépen, sokat gondolkodtam én ezen a dolgon, s annaj okosabbat nem tudok mondani, mint hogy az én eszményem az univerzális esztergapad volt...
— Micsoda? — dadogta Reszneki.

— Ahogy mondom: az univerzális esztergapad. A riportnak ez lehetne a központi mondanivalója, a többi rád bízom szerkesztőkém. Azt írd, amit akarsz, hiszen ismeresz, eleget láttál a színpadon, nem akarlak befolyásolni — mondta jóindulatúan Széplaki.

— Köszönöm, Bélám, — mosolyodott el kényszeredetten Reszneki. — Jólesik a bizalmad — mondta elernyedve, de fogalma sem volt, mit írhatna Széplakiról. Két napi búvárkodással is csak annyit sikerült kiderítenie, hogy harminc év alatt huszonhét epizódszerepet játszott. — Arra gondolok, hogy az univerzális esztergapad-jellegethöz igen jól ilenék, ha azt is kiemelném, hogy te egy utánozhatatlan, kiváló, istenáldotta tehetségű epizódistá voltál. Hogy minden kis szerepet főszereppé formáltál — a hangja elcsuklott, mert Széplaki egyre komorabban hallgatta. Reszneki azzal próbálta növelni felsorolása hitelét, hogy felemelt hangon azt mondta: a Shakespeare-ciklusban még a kollégák is dicsérték, am aztán igazán ritkaság. — Soha senki nem játszotta el olyan hitelesen mint te, például az Első fuvarost a IV. Henrikből. Most is magam előtt látom, ahogy megkocantottad az ostornyéllal a padlót. Istenem — nem tudni miért épp a mennyezetet fürkészte a szerkesztő — Egyetlen vérbéli Shakespeare-színésze voltál a társulatnak.

— Hát erről van szó, öregem — pattant fel fiatalosan Széplaki. — Valójában Shakespeare-színész voltam — mondta mély meggyőződéssel. — Ezt a direktor is elismeri. Emlékszel még a III. Richárdra? — kérdezte nem éppen gyöngéden.

— Még hogy emlékszem-e? — süppedt a fotel mélyére a szerkesztő. — A te kérésed kezeid alatt virítottak Westminster és York rózsái.

— Na meg a londoniak. Azt se feledjük — gyújtott rá egy cigarettára Széplaki. — Tudod, hányszor ment a III. Richárd? Ötvenszer, öregem. És minden este nyiltszíni taps — miattam!

— Soha olyan nemes úr még nem volt magyar színész, mint te a III. Richárdban. A fejeden csipkés kalap volt, és az a fodros ing gyöngyházgombokkal — lendült belé a szerkesztő.

— Aztán jött az V. Henrik — csukta le a szemét Széplaki, hogy könnyebben suttyanhasson a múlt nagy Shakespeare-szerepeire.

— Ott nőtt ám főszerep fölé a te Első tiszted, a mozdulatod eleganciája mindenkit lenyűgözött. Vértben, s csákováj a fejeden is úgy mozgottál, mint egy balettáncos, mint Nizinszkij. Nincsenek kis szerepek — kezdett váratlanul kiabálni a szerkesztő — csak kis színészek. Sose tiltakozz, Bélám, a te életed rá a bizonyosság.

— Hatodik Henrik — sodorta a hév a művészt vissza a világot jelentő deszkákra.

— Óh mein Gott! — érzékenyült el Reszneki.

— Nem értelek — hajolt hozzá a színész.

— Nem baj! — emberelte meg magát a szerkesztő.

— A fő, hogy mindent tudtál, amit egy Shakespeare-színésznek tudnia kell.

— Mindent — ismételte meg boldogan Széplaki —, de azért ne szűkítsd oda az én képességeimet, hogy csak nagy Shakespeare-színész voltam. Csak az igazat írd, szerkesztőkém, semmi mást. Több voltam, mint Shakespeare-színész — mondta ki határozottan Széplaki a vég-ső ítéletet.

— Esztergapad... — nézett a semmibe álmatagon a szerkesztő.

— Úgy ám — mosolygott egyetértően Széplaki. — És azt se feledd el, hogy a VIII. Henrikben én játszottam a néma lányt.

— Erre az alakításodra még én sem emlékszem — valotta meg döbbenet Reszneki.

— Jellemző! — emelkedett fel a fotelból a nyugállományú művész és megvetéssel mérte végig a szerkesztőt. — Fantasztikus öregem, hogy ti milyen elképesztően felledékenyek és felületesek vagytok.

— Bocsság meg — hebegte jámborban Reszneki —, de az én fejem se káptalan.

— Nem? — kérdezte felháborodva a nyugállományú művész. — És ez miért mentség?

— Hát — bizonytalanodott el a jámbor szerkesztő. — Talán nem is mentség.

— Az ember egy életen át szolgálja a hazát — mondta teátrálisan Széplaki Béla —, s ti azt sem tudjátok, milyen szerepeket játszott. — Sértetlen biccentett, aztán kezét nyújtott, de hirtelen meggondolta magát, s a Reszneki tenyere helyett a klincset fogta meg. — Nemcsak Shakespeare-színész voltam, hanem univerzális, ezt jó lesz megjegyezni — mondta köszönés helyett, és hirtelenében sehogyse tudta eldönteni, hogy tudatlanságáért szánja-e inkább a szerkesztőt vagy megvesse inkább.

MAGYAR ÍRÓK PEREI

Útravaló és mentség

Kunszery Gyula nevét kell leírnom e cikksorozat élére. A jeles irodalomtörténésznek 1942-ben jelent meg hatvanoldalas füzet *Magyar írók bűnperei* címen s ez a könyvecske volt elindítója annak a munkának, amelyhez pár évvel ezelőtt hozzákezdtem. Kunszerynek 1942-ben politikai céljai voltak könyvével, azokról a „sajnálatos esetekről” írt, amikor a költő, író, tudós, általában a

szellemi élet embere „kerül összeütközésbe a társadalmi rend igazságszolgáltató szerveivel: a kormányzó hatalommal, felettes hatóságokkal, bírósággal”. A politikai cél érdekében csak azokra az esetekre terjed ki, ahol a megtorlás „az író szellemi állásfoglalásának (politikai, vallási, világnézeti, művészeti vagy tudományos meggyőződés) következménye.”

S szellemi könyvégetésnek tekinthető az is, ha író műve miatt perbe fognak, elítélnék. Mégis, talán éppen a színesség kedvéért, ide kíváncskoznak a mai szíval polgári pereknek tekinthető esetek is, ezért nem mondtam le rólok.

Kérem az olvasót, ne olyan igénnyel közeledjen a sorozathoz, mintha tudományos művet, irodalomtörténetet olvasna. A szerző nem tett egyebet, mint tudós irodalmároknak könyveiből, cikkeiből összegyűjtötte az adatokat, törekedvén a pontosságra, s ezeket az ismeretterjesztő újságírás műfaji kereteibe kötötte. Vállalja a népszerűsítést, sőt hisz annak becsületében. Epp ezért a sorozatot nem elsősorban a szakma hivatásos művelőinek szánta, hanem a szélesebb közönségnek, akik barátai a könyvnek, az irodalomnak, de nem szakemberei.

Ebből a szándékból is fakad, hogy sorozatunk nem törekedhet teljességre, nem foglalkozhat valamennyi magyar író pereivel. Kiválgattuk hát a legjelesebbeket, legismertebbeket, azzal a gondattal azonban, hogy épp a legjelesebb alkotók sorsa tükrözi leginkább az általánost, azaz valamennyi pertípust be tudunk így mutatni.

A perek túlnyomó többsége természetesen politikai természetű, s azt igazolja, hogyan igyekezett a feudalista és kapitalista magyarországi hatalom elnémtani a szólás szabadságát. Nem lehet kétséges, ki mellett állunk. Marx gondolata adja ehhez az elvi alapot: „A szabad sajtó a népszellem éber szeme, egy nép megtestesült bizalma önmagához... A szabad sajtó egy nép kíméletlen gyónása önmaga előtt...”

Kérjük hát az olvasót, üljön be velünk a történelmi tárgyalóterembe, legyen hetenként tanúja sorsoknak, vádaknak, védekezésnek, ítéleteknek. Legyen tanú, s vonja le saját maga a következtetést, s kapjon ösztönzést ahhoz, hogy a perek vádlottai, a magyar írók műveiből szerezzen végső értevet, meggyőző bizonyítékot a szó és a szellem szabadsága, a gondolat igazsága mellett!

(Folytatjuk)
Bényei József

A GYERMEK NADRÁGJA

E sorozat szerzőjének elsődleges célja az irodalmi ismeretterjesztés. Abban reménykedik, hogy jeles magyar írók pereinek tárgy-szerű felidézésével segítheti az irodalom és olvasóközönség közeledését. A kor népszerű műfaja a krimi, s ha érdeklik az olvasót, nézőt a kitalált bűnesetek, reménykedhetünk abban, hogy az irodalomtörténet „bűnesetei” is érdeklődést keltenek. Egy-egy író életszakaszának egy-egy kritikus pontját szeretnénk feleleveníteni úgy, hogy egyúttal felkeltjük a figyelmet az író személye, művei iránt is. S reménykedik a szerző abban is, hogy néhány héten át hasznos olvasnivalót adhat egy napilap olvasóinak kezébe.

Az írók és a hatalom viszonyának számomra legszemléletesebb példáját Ráth-Végh István, a jeles kultúrhistoriográfus írta le a Nyugatban 1929-ben megjelent *Cenzúra és erkölcs* című tanulmányában. Egy breton népmesét idéz Jeanról és a balga asszonyokról. Megy, mendégél Jean az országúton, hát egyszerre egy házból rettentő nagy sikoltózat hall, mintha kisgyereket gyilkolnának. Bemegy Jean a házba, hát egy véres kezű asszonyt lát ott, amint egy hataszendős kisfiú ülő-réséről nagy szelet húsokat vagdos le. „Mit csinálsz, te pokolszülte asszony?” „Ne avatkozz a dolgomba, ostoba legény — válaszolt az asszony —, nem látod, hogy a szabó szűkre szabta hátul a

gyerek nadrágját? Muszáj lemetélnem a gyerekről a húst, hogy beleferjen.”

Ugye, világos a példa?

Nos, a legtöbb írói pör hátterében ez áll: sehogysem akar beleférti a gyerek a szűkre szabott nadrágba, metélik hát a húst, a gondolatot, a szellemet, a műveket. Metélik hazánkban is évszázadok óta, jóval annak előtte is, hogy 1745-ben Mária Terézia hivatalosan is bevezette a cenzúrát, s e munkát a jezsuitákra bízta. Igaz, ettől kezdve csak szigorodott s keményedett, s az írói perek fő kiindulópontja, alapja lett. Nem véletlenül jellemezte Petőfi így a cenzúrát Az apostolban:

„Soh' sem hallotta ön híret
A cenzúrának? ... hogyha
nem,

Hát megmondom, mi az?
Az a pokol csepülője, mely
alá

Kévéinket kell tartanunk, s
ez

Az igazságot, a magot
Kicsépelje belőle, aztán
Az üres szalmát visszadobja,
S ezen rágódik a közönség.”

AZ ÍRÓK ÉRDEKÉBEN

Mégsem csak az irodalom és a cenzúra összeütközését próbálja feltárni ez a sorozat. Írók és kort, egyaránt jellemző adaléknak tekintjük Balassi birtokperét, Listi László gyilkossági perét, Gárdonyi Géza vagy Herczeg Ferenc párbajperét. Tudom, hogy a könyvekben rakott máglyák minden tűznél messzebb világítanak, azóta, hogy i. u. 123-ban Kínában az első hivatalos könyvégetést elrendelték.

FRITZ JÁNOS: BOHÓCOK

Magyar
g?

ka például a főváros kö-
zönában és az Észak-
ntúlon folyik, és nem a
képeség szempontjából
zékesebb — pl. alföldi —
lekben...) És ma még
mindenütt termelik azt
nyent, amelyet éppen ott
ae a legnagyobb hozá-
mellett termelni.

odákkal" nem számol-
nunkájuk során a szak-
rek. Abból indultak ki,
alapvetően új eljárá-
termesztett fajták, al-
zott technikák a követ-
két évtizedben nem ke-
k bevezetésre, tehát az
dottságok legfeljebb
en maradnak. A techni-
eszközök növeléséhez
éges beruházási adott-
is korlátozottak lesz-
egy ideig, tehát azt kell
álni, hogy a természet
rrásait hol lehetne job-
khasználni?

Megfelelő
fajtaarányok

nány példa: a szőlőter-
ésnél nem szabad
ni a telepítések előrege-
tudomásul kell venni,
25 év alatt amortizáló-
gy telepítés. Esetenként
va a hagyományos sző-
rmóterület-kijelöléssel,
szabad ott szőlőt ter-
ahol a fagyveszély is-
ten és fokozottan fenn-
elepíteni a védett mik-
nájú lejtőkön és a fagy-
edettebb alföldi terüle-
kell inkább. Ha ehhez
nesztett fajták megfele-
nyát is kialakítjuk, az
fordulóra a hazai szőlő-
s kétszeresére növelhe-
és a csemegeszőlő, il-
a márkás bor fontos
teikk.

erdőgazdaságban a
an növe nemes fajok
tésével (ami már ré-
en megkezdődött), és a
ermelő, fafeldolgozó bá-
műszaki fejlesztésével
fakészletek is kiter-
etők, amelyeket eddig
volt érdemes. Csak en-
évéen 20-30 százalékkal
hető a faprodukción. És
is fontos nyersanyag,
az építőiparban, akár a
és a papírgyártásban
álják fel, importot he-
síthet, és megfelelő
ológiával a közölajim-
kiváló petrokémiai
ok egy részét is pótol-

ekes megállapítás az is,
szerint az országban
millió köbméter növé-
árazanyag keletkezik, a
ből megkötött „szén”
égével. Csak hogy en-
sak 40 százaléka eddig
znosított főtermék, 20
éka gyökér- és tarló-
vány, a másik 40 szá-
a pedig melléktermék.
t a mellékterméket is
előbb hasznosítani
e, takarmányozás, vagy
ra nem jó, hőenergiá-
s céljaira. Egyik eset-
exportot fokozhatunk
égével, másikkban im-
helyettesíthetünk.

olhatnánk még hosszan
ákat, mi mindennel
kozok a szakemberek
ezésül inkább egy gaz-
stratégiai megállapí-
enne célszerű a köztu-
plántálni: alapvetően
ll értékelni az ország
sági struktúrájában a
szetes növény helyze-
tehetőségeit — szögezik
szakemberek.

Szatmári Jenő István

TÁNCOK ÉS TÁNCOSOK

B. KALAJDZSIEV:

Névtelen levelek

A tervosztály ajtaja ré-
nyire kinyílt, és Aposztolov,
a készlet-nyilvántartási osztá-
ly munkatársa nézett be
e helyiségbe.
— Ide hallgass — szöli-
totta meg Jordanovot, a fő-
gazdász —, nem tudnál egy
percire kijönni?
— Miről van szó? — kér-
dezte szemmel láthatóan el-
sápadva Jordanov.
— Beszélni szeretnék ve-
led — felelte komoran
Aposztolov. — Remélem,
van számomra néhány per-
ced...
— Most el vagyok foglal-
va... — motyogta Jorda-
nov. — Tudod, egy sürgős
jelentést...
— Azt akarod, hogy itt,
mindenki füle hallatára be-
széljek veled? — szorította
ökölbe a kezét Aposztolov.
— Ne kiabálj, ne kiabálj,
máris megyek. Megyek én,
megyek, ne rángass a ke-
zemnél fogva... Hová von-
szolsz?
— Itt senki sem fog za-
varni — mondta Aposzto-
lov, és kulcsra zárta az iro-
da ajtaját. — A főnök ma
nincs bent, úgyhogy nem
kell sietnünk. — Jelentő-
ségeletesen levetette zakó-
ját, és a főgazdászra me-
redt — Sejtéd, hogy miről
akarok veled elbeszélgetni?
— N-ne-nem — motyog-
ta Jordanov.
— Ne hazudj! — förmedt
rá Aposztolov, és elkezdte
felgyúrni az ingujját. —
Nagyon jól értesz te min-
dent. Vagy talán azt hiszed,
hogy semmit sem tudok a
mesterkedéseidről?
— A me-mesterkedése-
imről? — motyogta a fő-
gazdász. — Nem értem...
— Ne játszd itt tovább a
hülyét! — rivallt rá Aposz-
tolov, és fenyegetően Jor-
danov felé lépett. — Még
egy kisgyerek számára is
világos, hogy ki írta azokat
a névtelen leveleket. És jól
jegyezd meg, barátocskám,
ha tovább folytatod ezeket
a „nem értem”-eket, majd
másképp fogok beszélni ve-
led. Remélem, emlékszel
még, hogy valaha bokszol-
tam? Nos, tagadsz még to-
vább is?

A főgazdász két kezével
körülfogta a fejét, mintha
az ütésekk ellen védekezne,
és úgy motyogta:
— Én... én... bocsáss
meg... magam sem tudom,
hogy történt... De becsü-
letszavamra, a legutolsó
névtelen levelet két hónapja
írtam... két hónapja ir-
tam... Esküszöm, soha töb-
bé...
— Hát éppen erről van
szó. „Esküszöm”, „soha”...
Azt hiszed, ez engem kielé-
gít?
— De... kérlek, higgy
nekem, magam sem tudom,
hogyan történt, belém bújt
az ördög...
— Az ördögök engem
nem érdekelnek. Engem a
te névtelen leveleid érde-
kelnek.
— De hiszen bevallot-
tam... Soha többé...
— Eppen erről van szó.
Azt hiszed, idegeskedtem a
leveleid miatt? Eppen az
szomorít el, hogy abbahagy-
tad a lövöldözést velük. Mi
az, mit nézel úgy? Azt hi-
szed, tréfálok? Cseppet sem.
Amíg szótad rám a levele-
ket, folyton résen kellett
lennem. Elsőként jöttem be,
utolsóként mentem el. A
főnököm már kézfogással
üdvözölt. Fizetésemelés le-
hetőségéről célozgatott. Lá-
tom, mondta, hogy ezek a
levelek csupa rágalmak. S
aztán eltűntek a levelek, a
te névtelen leveleid, és a
főnököm olyan gyanúsán
kérdőzgeti: Mi van, Aposz-
tolov elvtárs, hogy többé
nem írnak magáról?... És
magam is úgy veszem ész-
re, hogy már nem rohanok
reggelenként a munkába,
hogy mindenkinél koráb-
ban bent legyek. Nincs
akaraterőm. És tegnap
munkaidőben kilógtam a
focimeccsre. És mindez
miattad van. Az isten sze-
relmére kérlek, ne lustál-
kodj, írj már ellenem. Leg-
alább egyszer egy hónap-
ban. Na? — És Aposztolov
arca panaszos grimaszra
görcbült.

Juhász László fordítása

BODÓ JÁNOS

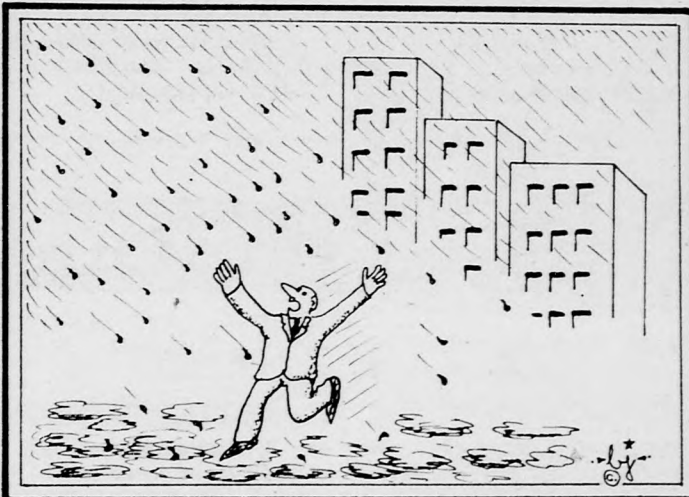
AKTUÁLIS RAJZOK?!

Szöveg nélkül

E heti abszurd

— Emberek! OLAJ!!!

Luxusékszer

Bíró: Miért gyártott ha-
mis pénzt?

Vádlott: Miért? Mert va-
lódit nem tudok csinálni.

Afrikában egy misszio-
nárius meglátott a közelben
egy oroszlánt, térdre esett,
s buzgón imádkozni kez-
dett. Legnagyobb csodálko-
zására az oroszlán ugyanezt
tette.

— Hogyan, ön is keresz-
tény? — kérdezte nagy za-
varában a férfi.
— Nem, de miért ne
imádkozzam egy ilyen fi-
nom ebéd előtt?

Főnök: Miért nem jött be
tegnap dolgozni?

Alkalmazott: Rosszul
éreztem magam.
Főnök: Orvosi igazolása
van?

Alkalmazott: Nincs. Nem
mehettem el az orvoshoz,
mert tegnap valóban beteg
voltam.

Két titkárnő beszélget:
— Szörnyű találmány ez
az írógép!
— Miért?
— Ha nem dolgozol, rö-
g-tön hallatsz!

A stewardess rámosoly-
gott az utasokra és ezt
mondta:

— Kérjük, húzzák szoro-
sabbra a biztonsági öveget,
mert elfelejtettünk ebédet
hozni.

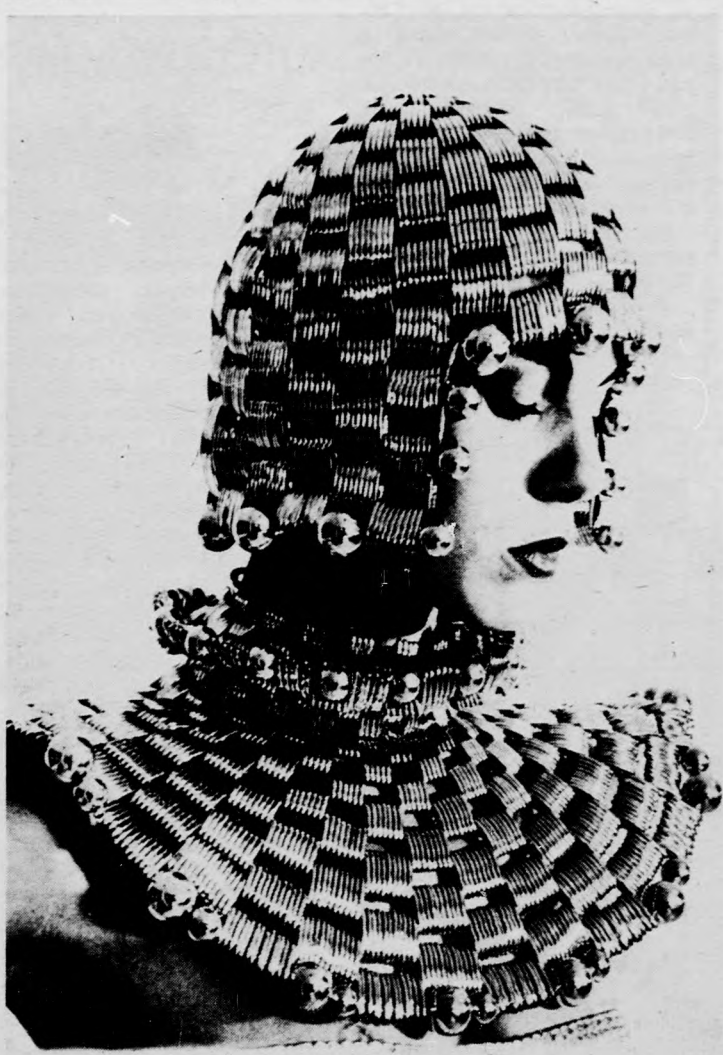
Egy korzikai faluban egy
idegennek felkeltette az ér-
deklődését egy nagy szakál-
lú férfi.

— Uram, engedje meg —
kérdzte udvariasan a sza-
kállastól —, hogy megtuda-
koljam, hogyan tudott ilyen
hosszú szakállt növeszteni?
— Tudja, amikor a fele-
ségem új villanyborotvát
vett ajándékba, kibotbam a
régi borotvát.
— Hm, és mit csinált a
villanyborotvával?

— Semmit — vontá meg
a vállát a korzikai —, vá-
rok, amíg a faluba beveze-
tik a villanyt.

Az ismert író vadászatra
kapott meghívást. Mivel a
házigazda tudta, hogy ven-
dége rövidlító, a többi
meghívott között kis tábl-
lácskákat osztott szét ezzel
a felirattal: Nem vagyok
jávorszarvas. Az író azon-
ban majdnem mégis lelőtte
az egyik vadászt. Amikor
megkérdezték tőle, hogyan
történt, hogy nem vette
észre a táblát, ezt felelte.

— A táblát természetesen
láttam, de úgy tűnt, mint-
ha az lett volna ráírva: Já-
vorszarvas vagyok.

Párizs. Különleges alkalmi ruhákat mutattak be

Akiről utcát
neveztek el
Debrecenben

Kun Béla

A szilágysági Leleén született 1886-ban. Apja falusi jegyző volt. A gimnázium elvégzése után a jogra iratkozott be Kolozsváron. Itt csatlakozott az MSZDP diák szervezetéhez. 1908-ban már az erdélyi munkásmozgalom egyik vezetője. Katonai bevonulása előtt írta meg Marx és a háború című tanulmányát. 1916-ban orosz hadifogságba esett, a fogolytáborban baloldali csoportot szervez. Az októberi forradalom győzelme után Petrográdon személyesen megismerkedik Leninel, akinek mindvégig őszinte híve.

A Kormányzósági Pártbizottság és a bolsevik sajtó munkatársaként tevékenykedik. 1918-ban a párt magyar csoportjának, majd a kommunista hadifoglyok föderációjának elnökévé választják meg. Narvánál fegyveresen részt vesz a német intervenciók elleni sikeres harcokban. A hazatérő magyarok körében jelentős propagandát fejt ki. Emellett írásai is nagy hatással vannak a hazai forradalomra. 1918. november 4-én a megalakult MKP elnöke.

Hazatérve, Pesten a Vörös Újság szerkesztésében is közreműködik. Bátor kiállása nagyban hozzájárult a párt népszerűsítéséhez. A gyári munkások tömegesen léptek be a pártba. 1919 februárjában más baloldali vezetőkkel együtt őt is letartóztatják. A rendőrségi fogdában súlyosan bántalmazzák, kórházba kerül. A pártmunkát innen is irányítja. Kidolgozza a két munkapárt egyesülésének tervét.

1919. március 21-én a proletárforradalom napján kiszabadul. Mindjárt átveszi a Tanács Kormány vezetését. Együttal hadügyi és külügyi népbiztos is. Ez időben szinte minden lényeges politikai esemény az ő tevékenységével áll kapcsolatban. Szava az állam- és pártvezetés, a gazdasági és kulturális élet valamennyi kérdésében döntő volt.

A Tanácsköztársaság megdöntése után Ausztriába emigrál, ahol internálják. Sikeresen bekapcsolódik a KMP újjászervezésébe. Az 1919 novemberében Bécsben alakult Központi Bizottságnak ő a szellemi vezérének. 1920 nyarán az osztrákok, mint nemkívánatos személyt kiutasítják. Titokban Németországon keresztül a Szovjetunióba megy. A haditanácsban részt vesz a Vranjel-féle fehérhadisereg elleni déli hadjárat irányításában. Majd a Krími Forradalmi Bizottság elnökévé teszik meg.

1924-ben a KMP-n belül létesült organizációs bizottság és 1925-ben továbbá 1930-ban a KB-kongresszus választott tagja, egyben 1936-ig annak a Kommunista Internacionáléban a képviselője. Itt az agitációs-propaganda osztályt, később a titkárságot vezeti. Bécsben többször is megfordul. 1928-ban árulás következtében letartóztatják és bíróság elé állítják. A magyar hatóságoknak a kiadatására irányuló kérése teljesítését, a nemzetközi munkásmozgalom tiltakozása akadályozza meg. Ismét a Szovjetunióba kerül.

1936-ig megszakítás nélkül a bolsevikok uráli irodájának tagja. Majd a Komszomolban a párt képviselővel bízzák meg. A bebörtönzött magyar forradalmárok kicserélését szívügyének tekintette.

1928-ban a szovjet Vörös Zászló Érdemrenddel tüntették ki. A Kommunista Internacionáléban magyar delegálként a VII. kongresszus előkészítője. Később a KMP éléről leváltották, a Kommunista Internacionáléból visszahívták. 1937 nyarán koholt vádak alapján letartóztatták. 1939-ben börtönben halt meg. 1955-ben rehabilitálták. Életében önmagát nem kímélve a dolgozó népet tartotta szem előtt.

A Kun Béla utca a Tanácsköztársaság útjából nyílik az Új Élet Parkban.
Dr. Bornyi József

SZABADIDŐ * SZABADIDŐ * SZABADIDŐ

AZ ORVOS TANÁCSA

A beteglátogatás szabályai

A téli családi ünnepek és a disznóölések idején különösen ügyeljünk arra, hogy túlzott jóakarattal ne-hogy bajt okozunk hozzátartozóinknak, ismerőseinknek. Különösen vonatkozik ez beteglátogatásunkra.

Mind az otthonukban ápoltak, mind a kórházban kezelték szenvednek a betegségeikkel együttjáró fájdalomtól, panaszoktól, de rájuk nehezedik a megszokott környezettől való elszakadás nyomozó hatása is. Várják a látogatókat, hogy beszélhessenek önmagukról, betegségeik alakulásáról, de szeretnék hallani mindazokról a családi, munkahelyi eseményekről is, melyek betegségük idején történnek. A hozzátartozókat, munkatársakat, barátokat a beteg emberrel szembeni együttérzés látogatásra készíti. A beteglátogatás kívánatos is, elősegíti a gyógyulást, de nem minden esetben kedvező hatást ér el. Különösen a kórházi beteglátogatás jelenlegi for-

mája nem megfelelő, ezért nem is tölti be hivatását; a gyógyulás elősegítését, a beteglátogatás szabályait szeretnénk most ismertetni, csak ezek betartásával várható szeretneink gyors felépülése:

1. Ne maradjunk fél óránál tovább a betegnél. Egy időszakra két látogatónál több ne tartózkodjon a betegágy-nál!
2. Ha ételféleségekkel kedveskedünk, előzetesen érdeklődjünk meg, hogy mit ehett a beteg! Könnyen romló élelmiszereket ne vigyünk! Szeszkeletet italt soha ne adjunk betegnek! Ne erőltessük az evést. Otthonról ne vigyünk gyógyszert a betegnek!
3. A gyermekágyas osztályokon látogatás nincs, az újszülöttek és a kismamák fertőződések csökkentése érdekében. A lépcsőházakban, folyosókon, ablakoknál hosszabb beszélgetést mellőzzük, hisz pár nap múlva otthon mindent meg lehet beszélni és az újszülöttnél is lehet gyönyörködni!
4. A kórházi rend és tisztaság a beteg gyógyulásának lényeges feltétele, erre a látogatóknak is ügyelniük kell!
5. Gyakran a beszélgetés témáját nem szerencsésen választjuk! A beteget engedjük beszélni, kérdezzünk, kerüljük a kellemetlen családi vagy munkahelyi események közlését!
6. A kórházi környezet a gyermekekre különösen nyomozó hatású, és nagy a fertőzés veszélye is, hiszen a gyermekek szervezete fogékonyabb a fertőzésekkel szemben. A gyermekeket ne engedjük beteglátogatásba!
7. Meghűlve, influenzában soha ne menjünk látogatóba, hisz a beteg szervezete sokkal érzékenyebb a kórokozókra, s így hátráltatjuk a gyógyulást.

Kedves látogatók! Ha a fenti néhány alapvető szabályt betartjátok, a látogatás valóban betölti célját: elősegíti a betegek gyógyulását. Reméljük, ezt akarjátok!

KERESZTREJTVÉNY

EZ AZ EGÉSZSÉG

VÍZSZINTES: 1. Az Egészségügyi Világszervezet szerint az egészség fogalmának meghatározása (folytatása a függőleges 25. szám alatt). 14. Város Dél-Macedóniában (Bitola). 15. A Zarathusztra tanait követő vallás híve Indiában. 16. Női név. 17. Motívum. 19. Ostobácska. 20. Zenei rövidítés. 21. Az 50 rendszámú kémiai elem vegyjele. 22. Toi et... (Géraldy műve). 24. Zenei félhang. 25. Érák egynemű betűi. 26. Mindenkinél tudnia kell, hogy... (folytatása rejtvényben). 28. Zamata. 29. Autómárka. 31. Férfi név. 33. ... secco (száraz vakolatra való festés). 34. ... res igitur (rólad van szó). 35. Szobrászművész (Barna). 37. Sün, németül. 38. Kubikus munkát végez. 39. ... ira et studio (partatlanul). 40. Női név. 41. Legkisebb eltérés. 42. A Nilus forrása Etiópiában. 43. Átmásol. 44. Az évszázad építkezése a Szovjetunióban. 45. Súlyarány, röv. 47. ... tangere! (ne nyúlj hozzám!) 49. A teljes zenekar belépése a magánzólam után. 51. Ag-nemetül. 53. Az egyik kapásnév népies neve. 55. Tudniillik. 57. Osztrák hadvezér. II. Frigyes porosz király ellenfele. 59. Utcat neveztek el róla a XIII. kerületben (Sándor). 60. EEEE. 61. Kék virágzó növény. 62. ... Parlament (az angol parlament által hozott törvény). 64. Petőfi költeménye. 65. ... Maggiore (olasz tó). 66. Tibet terület fővárosa. 68. A kard része.

4. Gyakorítóképző. 5. Kötés. 6. Angol súlymérték. 7. Személyragos ikeképző. 8. Az alkáli földfémek csoportjába tartozó egyik fém elem vegyjele. 9. Gépi egynemű betűi. 10. Ábécéképző. 11. A szovjet szakszervezetek központi lapja. 12. ... Hippolit (Mátyás király hatéves korában nevezte ki esztergomi érseknek). 13. Válogatott labdarúgók volt. 18. Olasz filmszínész. 21. Közép-Itália keleti területeinek óslakosság volt. 22. Szótlanul elgondolkodó. 23. Híres nemzetközi vásár. 25. A vízszintes 1. számú sor folytatása. 26. ... hoc (alkalmi). 27. Rovarevő énekes madár. 30. Görög légitörzsi társaság. 32. A vese orvosi neve. 36. A semmittevés „tudománya”. 39. Lengyel folyó. 40. Ugyanúgy, ismét. 41. Tengorszoros Dána és Svédország között. 43. Stefan Zweig regénye. 44. Az ENSZ egyik szervének rövidítése. 46. A román felvilágosodás képviselője (Gheorge). 48. Becézett női név. 50. Ósi dél-mezopotámiai sumér város. 52. Vízi jármű. 54. ... Harbor (haditengerészeti támaszpont a Hawaii-szigeteken). 56. Híres az alumíniumkohója. 48. Szóösszetétel eltagjaként a vele összetett fogalomnak be-tegsége kapcsolatos voltát jelöl: kör-, betegség. 61. Francia zeneszerző. (Ys királya). 63. Híres egi vasműves-család nevének másallhangzó. 64. Gerinces állat. 65. ... nor (kínai tó). 67. Aléi egynemű betűi. 68. Bizony (fordítva). 69. Kicsinyítő. Beküldendő: vízszintes 1. és függőleges 25.

Beküldési határidő: 1981. január 28.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
14								15				
16					17			18		19		
20				21		22		23		24		
25			26			27				28		
29		30				31				32		33
34				35		36				37		
38				39				40				41
				42				43				44
45	46		47			48			49	50		
51		52		53				54			55	56
57				58				59			60	61
62				63				64			65	
66				67				68			69	

Az altatás diadala

Az altatás elméleti alapját az élettan szolgáltatta: felderítették a fájdalomérzés keletkezésének a mechanizmusait. Lényege, hogy fájdalmat akkor érzünk, ha valamilyen ingerület kelti inger a megfelelő idegvégződésekre hatva ingerületet kelt, és ez az ideghálózaton keresztül eljut az agykéreghez. Ebből is következik, hogy a fájdalom úgy szüntethető meg, hogy a fájdalomingerületnek az útját valahol megszakítjuk, azaz megakadályozzuk azt, hogy az ingerület végighaladjon a természetes idegpályán.

Narkotizáló anyagnak leginkább az a vegyület alkalmas, amelynek az illata nem kellemetlen, amely a szöveteket nem irritálja, nem károsítja, gyors felbromást biztosít, rövid idő alatt kiürül a szervezetből, és amelynek nincs utóhatása. Ezeknek a követelményeknek legjobban az a nitrogénoxidul felel meg, amelynek fájdalomcsillapító és altató hatását már csaknem 150 éve ismerjük, de az igazi jelentőségét az orvostudományban csak az utóbbi 2-3 évtizedben használták ki.

AUTÓSOK – MOTOROSOK

Melegfront – hidegfront

A meteorológiai tényezők jelentős szerepet játszanak az ember életében. A környezet feltételeinek megváltozása szükségképpen maga után vonja az élő szervezet anyagcserejének megfelelő módosulását. Az élő szervezet mint meghatározott tulajdonságokkal rendelkező zárt rendszert csak addig léteztethet, amíg minden adott időpontban az összes környezeti feltételekkel egyensúlyban marad. Ha erre képtelenné válik, akkor az élő szervezet mint ilyen megszűnik létezni. A külső feltételekhez való alkalmazkodás tehát minden szervezet közös tulajdonsága.

Az emberi szervezetre igen sok ingerképző hat, ilyen általában ható ingerhalmaz a légköri környezet, melynek károsító hatását a szervezet alkalmazkodó képessége révén elhárítja. Ismeretes mégis, hogy a légköri környezet történéseit – bizonyos egyéneknél – a megszokottól eltérő élettani jelenségek kísérik. Régi megfigyelés az is, hogy ezek az élettani jelenségek halmozottan jelentkeznek, ha újból kialakul a tüneteket előidéző légköri helyzet.

BÉLYEGGYŰJTŐKNEK

ALDERNEY

Hány bélyeg jelenjen meg? Sok címetet bocsát ki a Magyar Posta? Gyakran halljuk, hogy Anglia csak negyedannyi bélyeget hozott forgalomba, mint amennyi hazánkban jelent meg. Arról azonban nem lehet megfeledezni, hogy korábban a gyarmati bélyegek tömege sorakozott a szigetországi kiadványokhoz. Az utóbbi időben a forgalmi címleteket Skócia, Wells és Észak-Írország címerével is díszítik, vagyis azonos névértékű bélyegekből négyfélélt nyomtatnak. Néhány esztendeje az

angol filatelistáknak Man-sziget, valamint a Csatorna-szigetek: Jersey és Guernsey önálló kiadásait is meg kell vásárolniuk, hogy gyűjteményük hazai sorozatából teljes legyen. A legújabb hírek szerint a 78 km² nagyságú, 44 000 lakosú Guernsey az angol posta belegegyezésével engedélyt adott a részét képező Alderney szigetnek, hogy 1981-től saját nevében bélyegeket bocsásson ki. Új gyűjtési terület keletkezett, új bélyegkiadását nevével megismerni a filatelistáknak.

HÚSZ MILLIÓ

Az „elnöki gyűjtemény” – így emlegetik azt a különleges anyagot, amelyet most árvereznek a Német Szövetségi Köztársaságban. Csak az 1924–34 közötti 10 évet öleli fel a gyűjtemény, amelynek katalógusértéke 4 millió márkát tesz ki. Kizárólag német bélyegekből áll, viszont minden kibocsátás teljes ív-

ben van. Az árverésen először egy tételben kínálják megvételre e pártatlan kincset. A kiáltásár 1 millió márka. Előreláthatólag külön tételben, ívsorokra bontva találunk új gazdára a ritkaságok és valószínűleg jóval magasabb, a katalógusértéket közelítő áron.

ÚJDONSÁGOK

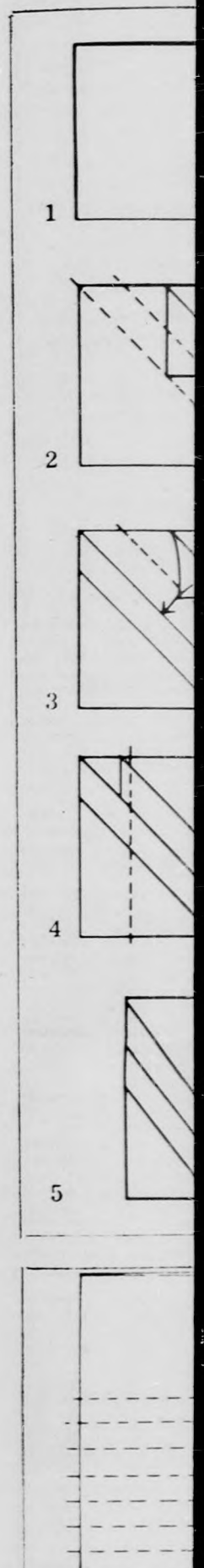
Brazília postája 5 cr névértékű címletű bélyeggel népszerűsíti a levelezési sakkot. Az elme sportjának egymástól távol élő hívei a mérkőzéseket gyakran a posta segítségével bonyolítják le. Hatalmas völgyet áthidaló vasúti híd ábrájával emlékeztet meg a brazil mérnök-egyesület jubileumáról. Az ország apostolának tekintik José de Anchieta-t, akit most – halála után közel 400 évvel – boldoggá avattak. Ebből az alkalomból bélyeggel tisztelték meg.

E hazai szocialista művészt öt jeles alkotását vonultatja fel Jugoszlávia. A modern irányzatot felidéző festmény sorozat címletei 9 bélyeget tartalmazó ívekben jelentek meg. Középszkolások rajza tár elénk olasz városokat a bélyegnapori sorozaton. Sokszor szólnak róluk és remélhetőleg tesznek is érdeklükben 1981-ben, amikor a fogyatékosok évét tartjuk. Az NSZK postája 60 pf bélyegen a rehabilitáció pillanatát örökíti meg az egészségesek csoportja magához fogad egy betegségéből gyógyult.

E. P. Lachapelle orvos, kórházalapító nemes arcvonásai díszítik Kanada 17 cent névértékű bélyegét.

TASKU-KISTÁ
1. Négyrét h...
szalvétát, 2. A...
szelét középig vis...
juk, majd a sz...
vonal mentén m...
szer ráhajljuk, 3...
vetkező lapot u...
behajljuk, és egy...
hajljuk, 4. A két...
a szaggatott von...
tén hajljuk be.

Gazdag, változatos
kollekciónak között
tunk, azonban a
mindig a cél, val...
lyi adottságok
teljesség igénye
alábbi sóvényfélé...
hatók:

ÖRÖKZÖLD F

Ligustrum ovalifolium
Jól alakítható,
sárga zöld falat
magas sóvény is
belőle. Levelei fé...
ovális alakúak,
hideg télen lefag...
de tavasszal újra
Tápanyagban gaz...
ban fejlődik jól.
sen. Régi, bevált
napos fekvésben
díszlik. Amenny...
nyírjuk, sárgásfe...
virágot fejleszt,
re fekete bogycok

KÜZSÖNYES

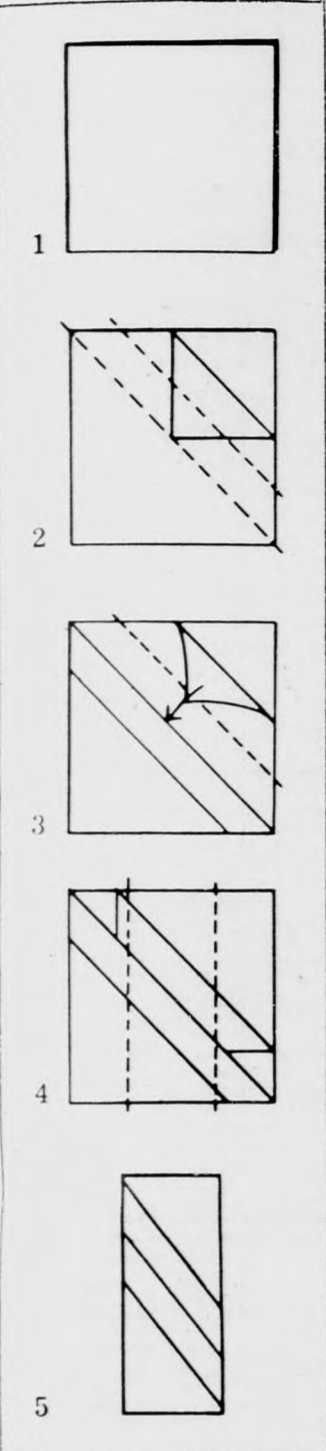
Ligustrum vulgare
Igénytelenebb,
mények között is
vény. Arnyékban
lik. Erősen terjed...
partoldalakat meg...
sabban közeledjenek a sa...
járt és közbiztonság megóv...
sa érdekében.

Dr. Tóth Gyöngyi

Szalvéta - skandináv módra

TASKU-KISTÁSKA

1. Négyrét hajtjuk a szalvétát, 2. A legfelső szélét középig visszahajtjuk, majd a szaggatott vonal mentén még kétszer ráhajtjuk, 3. A következő lapot ugyanígy behajtjuk, és egyszer ráhajtjuk, 4. A két hajtást a szaggatott vonal mentén hajtjuk be.

Ha lakásról, berendezésről, otthonról esik szó, gyakran a skandináv népek szokásait hozzák fel például. Nálunk ugyanis — a hosszú, borongós ősz és tél miatt — otthonlók lettek az emberek, és nagy gondot fordítanak e hely barátságossá, melegg, tételére.

A megterített, vendégváró asztal a skandináv otthonok díszje. Nem díszesebb, inkább szerényebb a mieinknél, ami az abroszt vagy az étkezőgarnitúrát illeti. Egyszínű terítő — legfeljebb olyan damaszt, amely saját színében árnyalati különbséggel hozza a mintát — sima, fehér vagy barna kerámia tányérok, rozsdamentes evőeszköz, kecses, inkább formájával, mint csiszolásával díszes poharak, gyertya — elmaradhatatlan kellék a családi hangulathoz — és szalvéták! Röpögnök, lebbenök, virtuóz módon hajtogatottak!

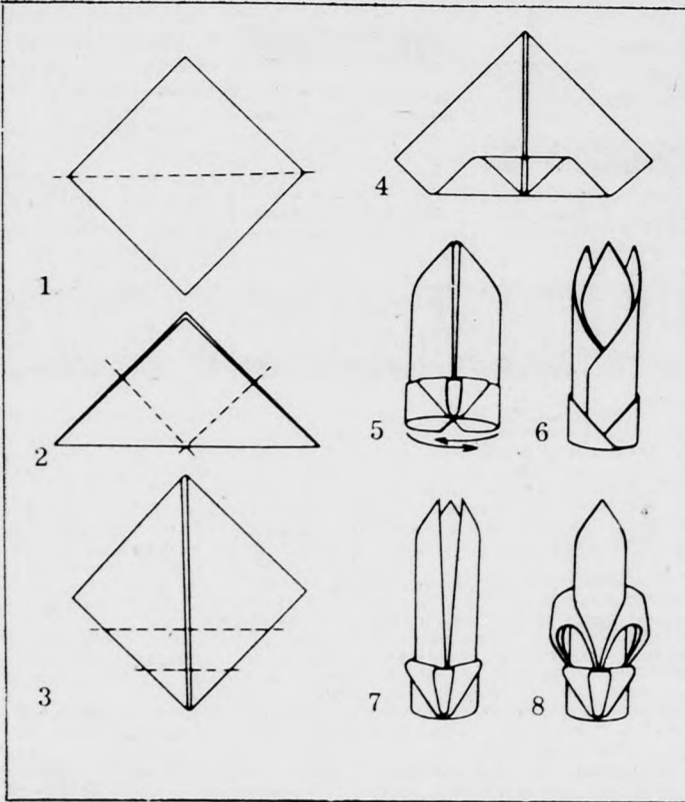
A stockholmi Nordiska Múzeumban találkoztam az első ilyen mehökkentő szalvétakölteménnyel. Az ön tányérokkal terített fehér abroszú asztalon sült liba (makk) — de lehet az is, hogy pulyka volt. A fehér szalvéták kiterjesztett tollazatú, hosszú nyakú hatyúkat formázva „úsztak” az asztal abrosz-vízén. Mindez a XVII. századból!

A finnek egyik legrégebbi textilgyára, a TAMPELLA foglalkozik damaszt terítők és szalvéták, pamut asztalnépek gyártásával. A szalvéta, amelyből a legszebbek lehet hajtogatni, legalább 50x50 cm — vagy nagyobb —, s ugyanabból az anyagból készül, mint az abrosz. A gyár gondot fordít arra is, hogy az üzletet ellássa okos prospektusokkal, amelyekből a hajtogatást is meg lehet tanulni.

Nálunk is kaphatók szép papírszalvéták. Egyszerűbb dísz ezekből is hajtogatható, de legjobb, ha az abrosz

RANSKAN LILJA — NŐSZIROM

1. A négyrét hajtott szalvétát kettőbe hajtjuk a szaggatott vonal mentén, 2. Két hajtás előre a szaggatott vonal mentén, 3. Újabb két hajtás, 4. Alsó szélén visszahajtjuk, úgy hogy a vége fölül legyen., 5. Alsó szélét körbehajtjuk és 6. két szélét egymásba helyezzük, 7. megfordítva 8. a két szélső lapot az aljába erősítjük.

anyagából és színéből vagy hozzá közelálló színű kárton, vászon, damaszt felel meg legjobban e célra — beszerülni egy 50x50 cm-es darabot.

A szalvéta a hajtogatással állítva kerül az asztalra; anyagbőségét e módszer kibontja. Kettőbe hajtjuk két sarkán, majd a hajtásnál még egyet hajtunk, így szilárdabb alapot képezünk, s ezt körbe formálva el is készült a tányérba helyezhető díszes alakzat.

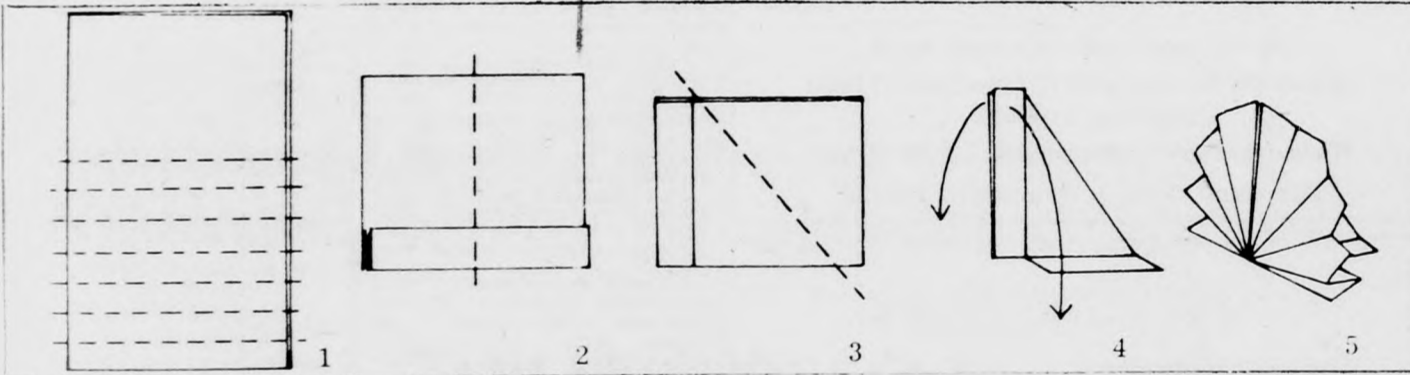
Az ünnepi asztalnak szép díszje lesz a szalvéta, s ha-

marosan új formákat is ki tudunk találni, ha ezek már jól mennek.

Torday Aliz

VIUHKA-LEGYEZO

1. A szaggatott vonal mentén berakjuk — mint a rakott szoknyát — a kettőbe hajtott szalvétát, 2. A vonal mentén kettőbe hajtjuk, 3. Még egyszer kettőbe hajtjuk, 4. Felállítjuk, 5. Kinyitjuk.

MILYEN SÖVÉNYT ÜLTESSÜNK?

Gazdag, változatos növénykolekció között válogathatunk, azonban a választást mindig a cél, valamint a helyi adottságok döntik el. A teljesség igénye nélkül az alábbi sövényfélések ajánlhatók:

ÖRÖKZÖLD FAGYAL — Ligustrum ovalifolium.

Jól alakítható, tömör, egyszéles zöld falat alkot. 2-3 m magas sövény is alakítható belőle. Levelei fényes zöldek, ovális alakúak. Rendkívül hideg télen lefagy a levele, de tavasszal újra kizöldül. Tápanyagban gazdag talajban fejlődik jól, egyenletesen. Régi, bevált jó sövény, napos fekvésben is kitűnően díszlik. Amennyiben nem nyírjuk, sárgásfehér, intenzív virágot fejleszt, melyből őszre fekete bogycok fejlődnek.

KÜZÖNSÉGES FAGYAL — Ligustrum vulgare.

Igénytelenebb, rossz körülmények között is megél: sövény. Árnnyékban is jól díszlik. Erősen terjedő tövű, partoldalak megfogására is alkalmas. Amennyiben nem metszük, júniusban virágzik, fekete bogycoktermése tavaszig a vesszőn marad. Lombja nem olyan dekora-

tív, mint az örökzöld fagyalé.

SZÍRIAI MÁLYVA — Hibiskus syriacus.

Kiváló sövényképző tulajdonságokkal rendelkezik, 2-4 m magasra nevelhető. Szakszerű metszés esetén tömör, áthatolhatatlan falat alkot. A tápanyagban gazdag talajt szereti, jó vízellátású, napos fekvést kedvel. Virágai 4-6 cm átmérőjű lila vagy fehér színűek. Július közepétől szeptemberig nyílnak. Erdemtelenül mellőzött sövény. Telepíthető egyéves magágyi csemetékkel (jóval olcsóbb) vagy két éves kifejlett sövénycserjékből.

KÜZÖNSÉGES GYÖNGYVESSZŐ — Spiraea vanhouttei.

1,5-2 m magasra nevelhető, a metszést kiválóan bírja. Levelei aprók, 2-4 cm hosszúak. Mindenütt megél, de a jó talajt, napos fekvést megköveteli. Metszés nélkül tömör, fehér virágot hoz füzfűben, de metszés esetén

is előjönnek virágai az oldalhajtsók csúcsain. Mivel túl magasra nem növekszik, metszés nélkül is nevelhető sövénynek, jól záródó falat alkot. Metszés nélkül tégelyes oldalirányban nagyobb, 1,5-2 méter is eléri.

HÓBOGYÓ — Symphoricarphus albus.

1-1,5 m magasra nő cserje. Terjedő tövű, a partoldalakat jól megfogja. Gyenge talajon is jól megél, az árnyékot is elviseli. A nyírást jól bírja. Metszés nélkül is viszonylag egyenletes falat alkot. Összel megjelenő bogycok dekoratívak.

TÖZTÖVIS — Pyracantha coccinea.

Kora ősztől nagy mennyiségű piros bogycokkal szinte az ősz jelképe. Egyik legértékesebb sövénycserjénk. Hazánkban most van elterjedésben. Nem igényes, de a tápanyagellátást megköveteli. Sűrű ágú tövű, áthatolhatatlanná teszi. Augusztus elején pirosodó termése sűrű fűrtöket képez, termé-

sétől szinte roskadozik a növény. A feketerigók kedvenc őszi, téli csemegéje. Nemcsak szimbolikus kerítést alkot, hanem a tényleges védelmi funkciót is ellátja. Természetében nevelt cserjét vásároljunk, mert szabad gyökerű állapotában nem biztos az eredés.

NARANCSEPER VAGY VADNARANCS — Maclura pomifera.

Szintén tövisek, tövéből sűrűn elágazó, áthatolhatatlan sövény képezhető belőle. Külterületeken vadkár ellen is védelmet nyújt 3-4 év után. Talajban nem válogatós, mindenhol megél. A metszést kitűnően bírja. Legmegbízhatóbb kerítés. Meg kell azonban jegyezni, hogy amennyiben rendszeres metszést nem kap, fává is megnőhet. Magcsemete korában is telepíthetjük, így olcsóbb a telepítési költség.

A jelzett cserjék telepítési ideje lombhullástól rugypattanásig fagymentes időben. A felsorolt cserjeféléken kívül számtalan fajta, változat alkalmas sövénytelepítésre. Részletesebb ismertetőt tartalmaz Móczár Béla: Kerítés élősvévényből című könyve.

Kalla Gábor

Muzsikus Péter

11. Pál: Kedves hogymondják tündér... Péter: Eljöttünk a hegedűnkért... Tündér: Tudok róla, azt is tudom, versenyeztek érte, Am döntse el Hegedűcske, ki legyen végre!

15. S a Hegedű? Beteg szegény. Nagyon megütötték. Alig típeg, sántít, bicog, Minden lépés után liheg

16. Harmónia: Új le Hegedűcske, drága. Új le bájos, szép leányka. Pihenj meg, nyugodj meg. Eljön majd a nagy varásló, Orvosa lesz szegény fájó kis sívednek.

17. Péter: Hogy sír szegény, fázik, reszket, Beteg, mert te megsebezted! Pál: Ha elarulsz kapsz egy olyat, Hogy a mamád orvost hozat!

18. Harmónia: Két fiúcska verseng érte, Melyikük lesz kedves néked, Mondd meg, ha most eléd állnak, S érte versenyt muzsikálnak. Szólj!

ÖKNEK

filatelistáknak Manvalamint a Csatorna-k: Jersey és Guernsey kiadásait is meg kell látni, hogy gyűjteményi sorozatokból legyen. A legújabb hírek a 78 km² nagyságú, lakosú Guernsey az posta bejegyzésével lyt adott a részét ké Alderney szigetnek, 981-től saját nevében ket bocsásson ki. Új si terület keletkezik, regkibocsátó nevét kell nerni a filatelistáknak.

n. Az árverésen elő gy tételben kínálják relre e pártlan kin kikiáltási ár 1 millió Előreláthatólag külön ben, ivsorokra bontva k új gazdára a ritka- és valószínűleg jóval abb, a katalógusértékét 5 áron.

rozat címelei 9 bé tartalmazó iveauk meg. piskolások rajza tár blasz városokat a bé pi sorozaton.

zor szólunk róluk és etőleg teszünk is ér- ben 1981-ben, amikor atékosok évét tartjuk. ZK postája 60 pf bé a rehabilitáció pillar-örökíti meg, az egész csoportja magához gy betegségéből gyó-

Lachapelle orvos, alapító nemes arcvo- isztik Kanada 17 cent kü bélyegét.

180 5,00

ront

gefeltűnőbb panaszok rendszertől részről mu- ak. Hidegfórt vés- scökkenést, nyugta- ot, teljesítménycökke- pkozott fáradtságérze- z.

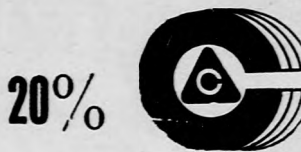
front csoportjába időjárás helyzetben illegzetes idegrendsze- zők figyelhető meg. asolja az emberek ál- állapotát, idegrend- üködését. Legelső pa- az idegrendszer ré- mutatkoznak, melyek s kiemelkedő és külö- széllyel bír, hogy a forgalomban részt ve- gyelmetlenebbé vál- a közúti balesetek ege, mivel a jármű- teljesítménye n, hamarabb jelentke- áradtság. Gyakori a és szaporább lesz a kődés, a vérnyomás dik.

az emberek, akik a edésben részt vesznek milyen frontra érte- adott esetben óvato- közeledjenek a sa- közbiztonság megóvá- kében.

Dr. Tóth Gyöngyi

CENTRUMHÉTFŐ

férfilíngek, női táskákat mintás kordbárony és szövet méteráru, dezodorok

20%

A Hajdú-Bihar Megyei Tanács ÉPÍTŐIPARI VÁLLALAT

felvételre keres

közműves, ács-állványozó, festő, ívesges, lakatos, bádogos, hőszigetelő szakmunkásokat, kubikosokat, segédmunkásokat

debreceni és hajdúszoboszlói munkahelyre.
JELENTKEZÉS
Debrecen, Simonffy utca 34-36., munkaügyi osztály

szeretettel várjuk kedves vásárlóinkat, bőséges áruválasztékkal

ÖNKISZOLGÁLÁS

Nyitvatartás: 9 órától 17 óráig

Szombat: 8 órától 13 óráig

GÁLA BOLT

Csapó utca 32-35. sz.

A DEBRECENI DÓZSA SE

sokszorosító üzeme rövid határidőre

ténymásoló munkát végez

magánosok részére is.

APRÓHIRDETÉSEK

HÁZ
Kézszobás, mellékelési csatló ház azonnal beköltözhető, műhelynek alkalmas helyiséggel eladó. Debrecen belvárosában, Erdéklódnál 1143 Budapest XIV., Egressy u. 1/H III. emelet 6. telephely. 832-056 vagy Hajdúnánás, Arany J. u. 45.

Ház
Egy szoba, konyha, spájz, elszobás, gázfűtéses utcai házzal, eladó. Homok u. 125.

Kézszobás családi ház
eladó. Leininger u. 31.
2 szoba-összkomfortos családi ház eladó vagy elcsereendő tanácsára. Minden csere érdekel. Sterbinczy László u. 3.

Házgyárhoz közel
eladó egy szoba-konyhas, kertes ház. Megközelíthető 2-es, 3-as autóbusszal. Torozsók u. 12/A.

Ázonnal beköltözhető
hátrész nagy udvarral eladó. Fűrész Sándor u. 18.
Téglák, Kossuth u. 25. sz. 2 szobás ház + mellékeliségek, 250 négyzetleltek eladó.

Kétszintes, kétszer négy lakásos sorház építéshez 1982-es beköltözéssel társas keresek. Építési engedély és kizárólagos jogok, valamint telek rendelkezésre áll. Az építkezés helye Debrecen-Józsa lakóváros. Ajánlatokat 3. sz. eladói szoba-összkomfort jellegére a kiadóba kérek.

Eladó kétszobás, étkezőkonyha, konyha, mellékeliségekkel, másfél szobás tanácsai vagy kisebb kertes ház becsiszolt. Erdéklódnál a helyszínen, 16 óra után. Tel: 74. 7-es busz végállomáson.

300 négyzetleltek zárt
kertem eladó vagy 0,5 tonnas utántöltő csatló. Erdéklódnál, Poroszlay ut. 36. fszt. 1.

191 négyzetleltek
gyümölcsösökkel Kondoroson eladó. Cím: Sterbinczy László u. 3.

Vonyarcvászyen
nyaraló igényesnek eladó. Erdéklódnál „Balogi udvar” jellegére a Magyar Hirdető, Keszthely, Kossuth utca 12. 8360.

Hobbikernek való 280 négyzetleltes közművelésű telek, kúttal, hűtőközponttal, kerti csatlóval, rakóterheléssel, eladó. Vikár Béla u. 2. sz. alatt. (Díszkert út) Erdéklódnál, Dózsa Gy. út 18. I. 5. Lakásoknál.

Vennék zártkertben
jó minőségű földet 400 négyzetleltes, épület nélkül. Villanyelvezéssel. Telefon: 24-369.

ALBÉRTLET
Kézszobás, kertes családi ház bérbeadó. Szappanos u. 13.

Minigazont vagy főbérleti névelő háza szobás lakást bérelnék sürgősen. Lakást keresünk jellegére a kiadóba.

Különálló szoba, konyha, spájzos lakás albérletbe kiadó. Kintesi u. 84/A. Csapókerti állomásnál.

Tanács minigazont másfél szobás szövetkezeti lakásra cserélők ráfizetéssel. Erdéklódnál este 7 óra után, 17-137-es telefonon.

Sürgősen elcserelem 3 szoba-összkomfortos, étkezőkonyha, gázfűtéses, nagy loggiás, III. emeleti, hűtés, belvárosi tanácsai lakásomat hasonló 2 különálló másfél szobás lakásra. „Szép lakás” jellegére a kiadóba.

Háromszoba + étkező, OTP-társasház közepén. OTP-árválakozási eladó. Erdéklódnál de 10-től 19-ig Debrecen, Lehel u. 10. XII. em. 89. ajtó.

Kézszobás szövetkezeti
lakás eladó. Hajdúszoboszló, Vörös Hadserg útja 31. I. 2. Telefon: 60-686.

Székházok 2 szobás, komfort nélküli és másfél szobás, összkomfortos tanácsai lakást adunk 3 szobásért. Mind a kettő belvárosi. „Sima csere” jellegére a kiadóba.

JÁRMŰ
Wartburg 1000-es eladó. Nyár u. 23. IV. em. 4. Szombat délután, vasárnap egész nap.

4 éves Trabant Speciál eladó. Telefon: 10-497.

Trabant Combi friss műszakkal eladó. Erdéklódnál vasárnap délután, Poroszlay ut. 36. fszt. 1.

HÁZASSÁG
36 éves, 170 cm magas, onihiján kívül elvált kispáros férfi házasság céljából megismerkedne házias, rendezett, becsületes hölgyvel, egy gyermek nem akadály. Anyagiak rendezettek, lakás, kocsi, nyaraló van. Kizárólag fényképes, kézzel írott levelekre válaszolok. „Reményesség” jellegére a kiadóba.

30 éves, csinos, barna, lakástal rendelkező nő férjhez menne művészi, természetesen kedvelő magányos férfhoz. „Magasabb színvonal” jellegére a kiadóba.

BÚTOR
Mindentel szép bútor vétel és eladás. Arany János utca 13. Telefon: 20-019.

Bútor vétel, eladás. Szekrények, reámkák, vitrinek árcsökkentéssel kaphatók. Bajcsy-Zs. u. 15.

GÉP ÉS SZERSZÁM
Eladó Naumann varrógép és egy régi talajló. Telefon: 22-791.

ÁLLÁS
Fiatal gyermekes házaspár eladási szerződést kötne. „Nyugodt örektor” jellegére a kiadóba.

Tehergépkocsi-vezető, A, B, C, E kategóriás. Katonaviselt, műszaki érettségivel állást vállalna. „Ot éve egy helyen” jellegére a kiadóba.

5-ös szériamunkához kötöt felvezetek „Egész napos” jellegére a kiadóba.

Angol, német, orosz
nyelvet tanítok és korrektorok. Széchenyi u. 14. 5. ajtó.

ÁLLAT
Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Öreges miatt, Debrecenhez közel, állomás-hoz 5 perces falusi telket adok kertészkedésre, állattartásra, lakással, nyugdíjas házaspárnak vagy fiatal, gyereken levő házaspárnak ajánlom. „Öreges miatt 87” jellegére a kiadóba.

Kés, olló, borotva, darálókések, korcsolya, kosárlabdák, javításra, szerelésre. Mester u. 39.

Kerítésdrótfonatot, csibedrótfontot, rabichálót a legnagyobb árcsökkentéssel árulhatok, díjmentesen házhoz szállítva. Hatvan u. 34.

Uvegház, 450 négyzetméteres, eladó. Debrecen, Burgundia u. 8. Tóth László. Telefon: 22-102.

Olajkályha jó állapotban eladó. Szillegi u. 20.

5/100-as, 8/100-as és 12/120-as motoros kőtorogatók. Kádár István, Nyírbátor, Rákóczi F. u. 79.

Jó állapotban levő R-10 alkatrészek sürgősen eladók. Hajdúszoboszló, Lortámfy u. 16.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

Egy 5 éves herélt 16 sürgősen eladó. Mező Sándor. Hajdúnánás, Polgári út 77.

MAI INFORMÁCIÓNK

225 millió forint a debreceni lakások korszerűsítésére

A Debreceni Ingatlankezelő és -közvetítő Vállalat ebben az esztendőben 151 millió forintot fordít a megyeszékhely lakásainak felújítására. 58 épület, megközelítőleg 400 lakás korszerűsítésére elegendő ez az összeg — tudtuk meg Földi Ferenc műszaki titkártól.

Tovább folytatódik a Vörös Hadsereg útja 22. és a Kosuth utca 3. szám alatti lakóházak felújítása, s megkezdődik számos épület — így például a Vörös Hadsereg útja 34., 36., 58., 68., a Múzeum utca 4. és a Péterfia utca 46. szám alatti épületek korszerűsítése.

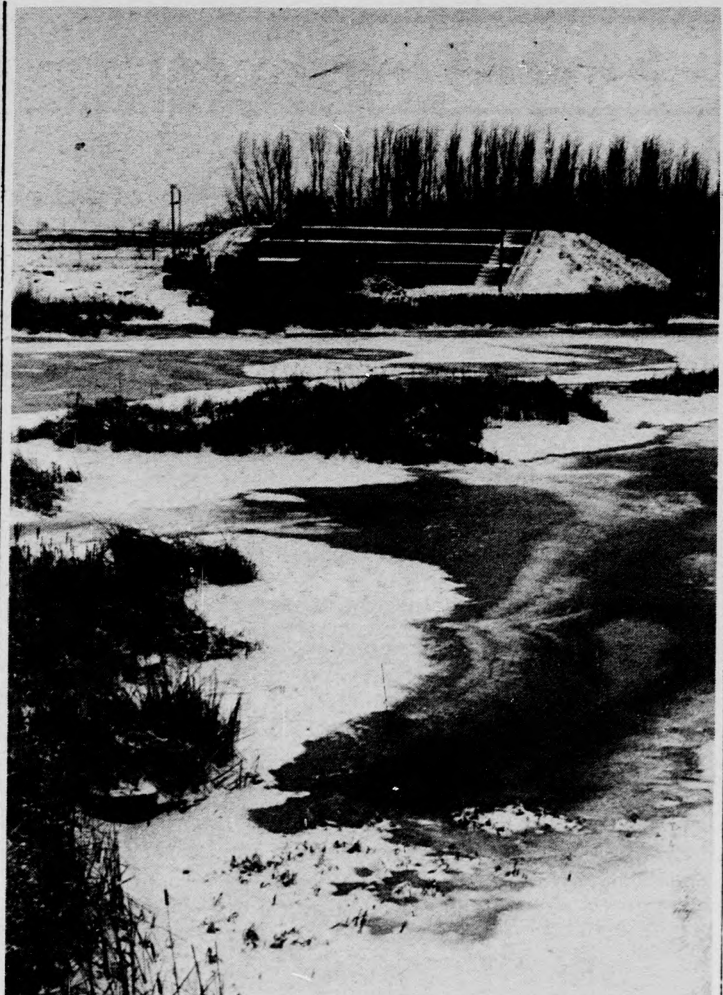
A karbantartásra szánt közel 70 millió forintból első sorban a lakóházak felvonóit, kaputelefonjait, szellőzőberendezéseit javítják, de a központi antenna, vészvilágítás hibáinak elhárítására, és egyéb nem várt hibák kiküszöbölésére is van fedezet.

Takarékos hűtőgép

A Jászberényi Hűtőgépgyárban kifejlesztették az első hazai energiatakarékos háztartási hűtőgépet. Az új készülék tartalmára 280 liter, a legnagyobb, amit valaha is gyártott az üzem. A szekrény két ajtó és két hőfokú. A felső, 60 literes rész a mélyhűtő, illetve a fagyasztótér, az alsó 220 literes tér pedig a normál hűtő hőmérsékletű. A gépbe NDK gyártmányú kompresszort szereltek, s noha a peremfűtést és a leolvadó fűtést elhagyták, a gép átlagos napi energiafo-

gyasztása nemzetközi mércével mérve is kevés: 24 óra alatt mindössze 1,3 kW.

További újdonság, hogy a fagyasztó és a normál részben a polcok egyaránt variálhatók. Az új típusnál alkalmazzák először a francia kooperációban készült változtatott ajtóbélést, ami ugyan csak jó helykihasználást tesz lehetővé. Az idén a 280 literes, két hőfokú hűtőszekrény nullszériája készül el és jövőre kezdik meg a sorozatgyártást.

TÉL A HORTOBÁGY FOLYÓNÁL

(Berki István felvétele)

ELŐADÁS. Január 19-én délután 2 órakor a Csokonai Színház stúdiószínpadán aktuális kül- és belpolitikai kérdésekről tart előadást Pálffy József, a Magyarországi főszerkesztője.

KIÁLLÍTÁS. Ifj. Fazekas István fazekas kiállítását rendezik január 19–31. között a földesi általános művelődési központban. A bemutatót hétfőn 17.30 órakor nyitja meg dr. Sári Mihály.

JÉGPÁLYA. Három esztendőre készítik a debreceni Vénkerti Általános Iskola udvarán. A közel 1000 négyzetméter területű jégpályán egyszerre az iskola 200 kisdíákja korcsolyázhat tanári felügyelet mellett.

ELŐADÓEST. Cseke Péter színművész Csehov-estjét rendezik január 20-án 19 órakor Berettyóújfaluban, a járási hivatal nagytermében.

MUNKÁRA NEVELÉS a családban címmel Szabó József iskolai igazgató tart előadást január 19-én, hétfőn este 6 órától a furta iskolában.

VETÉLKEDŐ. Játékos irodalmi vetélkedőt tartanak a debreceni gyerekeknek január 20-án, kedden délután 3 órától a Kölcsey Művelődési Központ ifjúsági centrumában.

ELŐKÉSZÍTŐ. A Dolgozók Gimnáziuma ebben az esztendőben is előkészítő tanfolyamot indít olyan szakmunkások, szakiskolát végzettek részére, akik tanulmányaikat a különböző iskola letétele után gimnáziumban kívánják folytatni. Az önköltséges tanfolyamra február 1–28. között lehet jelentkezni a dolgozók gimnáziumában (Debrecen, Hatvan utca 44.).

HÍREK

1981. január 18., vasárnap
Piroska napja
A Nap két 7.25 — nyugszik 16.24 órakor

ÉVFORDULÓNAPTÁR

Hatvan évvel ezelőtt, 1921. január 18-án kezdődött a dorogi bányászok háromnapos sztrájkja. A bányászok azért sztrájkáltak, mert a munkát, mert több kommunista társukat letartóztatták, családjukkal együtt inzultálták.

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS: Mindenütt erősen megnövekedő felhőzet. Nyugat felől havazás, vasárnap átmenetileg a Dunántúlon havasodás is lehet. Eleinte déli, délnyugati, majd északnyugati szél. Sokfelé erős, helyenként viharos széllelkések. A legmagasabb nappali hőmérséklet vasárnap: nyugaton 0, plusz 3, keleten mínusz 1, mínusz 4 fok között. (MTI)

ZENE A KÖNYVTÁRBAN. A debreceni városi könyvtár fiókkönyvtára és az általános művelődési központ január 20-án 18 órakor indítja a zenes könyvtári esték sorozatot. Első alkalommal a Jerikó u. 17–19. sz. alatti könyvtárban Mozart: g-moll szimfóniáját mutatja be a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola zenekara.

ISMERETTERJESZTÉS. A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat megyei szervezeteinek történelmi szakosztálya — történelemtanároknak és érdeklődőknek — ismeretterjesztő előadás-sorozatot szervez, melyen a legújabb tudományos kutatási eredményekről hangzik el tájékoztatás. Az első előadói konferenciát január 21-én 16.30 órakor tartják a Tanítóképző Főiskola második emeleti előadótermében. Dr. Benda Kálmán tart előadást „Mária Terézia és II. József az új kutatások tükrében” címmel.

LEMEZLOVASOK. A diszjockey képzés érdekében az Országos Szórakoztatózenei Központ Budapestten márciusban lemezlovasok képzését, továbbképzését rendezi meg. A tanfolyamra a Péterfia utca 2. szám alatti OSZK kirendeltségen lehet jelentkezni február 10-ig.

HANGVERSENY. Január 18-án 17 órától Püspökkláiban a művelődési központ színháztermében ad hangversenyt a kaunasi rádió vegyes kara.

KIÁLLÍTÁS. Váci György aranydíjas könyvkötő kiállítását nyitja január 19-én, hétfőn délután háromnegyed órákor a hajdúböszörményi Hajdúsági Múzeumban. Megnyitót mond Galambos Ferenc tanár. A kiállítás megtekinthető február 13-ig, hétfő kivételével mindennap 13–17 óráig.

XXXVIII. ÉVFOLYAM 16. SZÁM
ÁRA: 1,40 FORINT
1981. I. 20., KEDD
A MAGYAR

Tisztviselők halmosa

Jegyzetünk 1981-es naptárja ba minden ígérgetés, új és sének fogadalm értekezlet, megjelenés, idén is, bőven. het tagadni ez nek létjog Vannak azonban szükségesnél e gósni sokkal nácsközörségre jár ahogy azt erej engedi.

Csakhogy egy ha mégly ok viszonyokat ki merő, ötletgazd képtelen arra, félre közéleti egyformán láss csak azért is, m lönböző töme tek, társadalm egyesületek érdekei nemeg köznek egym mindenütt hangját halla ilyenkor szinte val kerül ellen ami nagyobb őt megválasztó t megállított.

Mi tagadás, szor megéssik, ki azért vállal séget, mert má nyelemből, közből — nem vá rá.

Ha minden ben és b ugyanazok ülhetnek meg „több szem t elv kibont ar. Azt pedig á — kisebb vagy közösség síny.

Élénkülő forgalom az élelmiszerpiacon

A hét végén a debreceni élelmiszerpiacon a vásárcsarnokban élénkülő forgalom volt. A szabadpiac áralakulásáról a következőkben számolunk be: napraforgó 28–30, rózsaburgonya 6–10, sárgarépa 6–12, petrezselyem 10–18, zeller 10–12, vöröshagyma 8–10, fokhagyma 75–80, fejes káposzta 4–6, kelkáposzta 8–12, karalábé 6–10, retek 5–6, sütőtök 6–10, alma 6–14, körte 16–22, dióbél 100, lekvár 40–45. A savanyú káposzta a ZOLDERT-nél és az AFESZ-nél 8, a Debreceni Állami Gazdaságnál 7 forint kilónként.

A baromfi piacon sok volt az árú. Az élő csirke 40–55, az élő tyúk 36–45, az élő liba 42–50, az élő kacsa 55–58, a vágott csirke 65–70, a vágott tyúk 50–65, a vágott kacsa 70 forint kilónként. A tojás ára változó, 1,80-tól 2,40-ig kapható. A tejfel és a tehéntúró egyaránt 60 forint.

KÖZLEMÉNYEK

A HAJDÚTOURIST egy napos kirándulást szervez Nagyváradra 1981. február 7-én és február 21-én. Utazás autóbusszal. Részvételi díj: személyenként 180 Ft. Részletes felvilágosítást ad és várja az Ön jelentkezését is a HAJDÚTOURIST, Debrecen, Vörös Hadsereg útja 20.
DR. MOLNAR AKOS ONKOLÓGUS szakorvos magánrendelését megkezdte. Rendelési idő délután fél 11-től 11-ig, délután fél 5-től 5-ig. Debrecen, Rákóczi u. 34. sz.

MOZI • SZÍNHÁZ • TV

SZÍNHÁZ

Műv. központ:
Ma 6-ór Repülési kísérlet, Rátkay-b., betegség miatt elmarad.
Hungária:
Ma 10-ór Muzsikás Péter, Vámospercsi iskola, betegség miatt elmarad.
Ma 7-ór Cukorváros, Szentpétery-b.
Stúdiószínház:
Hétfőn 7-ór Dühöngő ifjúság, bsz.

TV

VASÁRNAP
BUDAPEST, 1. MŰSOR
8.04 Műsorismertetés. 8.05 Idősebbek is elkezdhetik... 8.10–9.10 Mindenki iskolája... 9.10 Óvodások filmműsora. 9.30 Tau bácsi. Csehszlovák gyermekfilm-sorozat. 10.05 Hírek. 10.10 A Községszolgálat tájékoztatója. 10.15 Reklám. 10.20 Alpesi sí Világ Kupa. Férfi műlesiklás — I. futam. 11.20 Vitéz László és a többiek. 11.55 Ciki, te borsorkány. Játék egy felvonásban. 12.45 Reklám. 12.50 Alpesi sí Világ Kupa. 14.00 Kétféle Márton-sorozat. Változó felhőzet. Magyar film. 15.40 Vasárnap délután. 17.35 Műsorainkat ajánljuk. 18.00 Lehet egy kérdéssel több? 18.35 Reklám. 18.40 Idősebbek is elkezdhetik... 18.45 Esti mese. 19.00 A hét. 20.00 Hírek — Totóeredmények. 20.05 Petőfi. Tévéfilmsorozat. 21.15 Sport hírek. 21.25 Menekülés Magyarországra. Dokumentumfilm. 22.25 Hírek. 22.30–22.40 „A költészet fája éjtem...”
POZSONY, 1. MŰSOR
8.15 Hírek. 8.20 Gyerekek műsora. 11.50 Szovjet-amerikai

MOZI • SZÍNHÁZ • TV

SZÍNHÁZ

Műv. központ:
Ma 6-ór Repülési kísérlet, Rátkay-b., betegség miatt elmarad.
Hungária:
Ma 10-ór Muzsikás Péter, Vámospercsi iskola, betegség miatt elmarad.
Ma 7-ór Cukorváros, Szentpétery-b.
Stúdiószínház:
Hétfőn 7-ór Dühöngő ifjúság, bsz.

TV

VASÁRNAP
BUDAPEST, 1. MŰSOR
8.04 Műsorismertetés. 8.05 Idősebbek is elkezdhetik... 8.10–9.10 Mindenki iskolája... 9.10 Óvodások filmműsora. 9.30 Tau bácsi. Csehszlovák gyermekfilm-sorozat. 10.05 Hírek. 10.10 A Községszolgálat tájékoztatója. 10.15 Reklám. 10.20 Alpesi sí Világ Kupa. Férfi műlesiklás — I. futam. 11.20 Vitéz László és a többiek. 11.55 Ciki, te borsorkány. Játék egy felvonásban. 12.45 Reklám. 12.50 Alpesi sí Világ Kupa. 14.00 Kétféle Márton-sorozat. Változó felhőzet. Magyar film. 15.40 Vasárnap délután. 17.35 Műsorainkat ajánljuk. 18.00 Lehet egy kérdéssel több? 18.35 Reklám. 18.40 Idősebbek is elkezdhetik... 18.45 Esti mese. 19.00 A hét. 20.00 Hírek — Totóeredmények. 20.05 Petőfi. Tévéfilmsorozat. 21.15 Sport hírek. 21.25 Menekülés Magyarországra. Dokumentumfilm. 22.25 Hírek. 22.30–22.40 „A költészet fája éjtem...”
POZSONY, 1. MŰSOR
8.15 Hírek. 8.20 Gyerekek műsora. 11.50 Szovjet-amerikai

ANYIREGYZHÁZI RÁDIÓ MŰSORA

8.30 Hírek, időjárás, lapszemle, évfordulónaptár. 8.45 Muzsika, mindenki kedvére. 9.00 Tájékoztató Nyírcsád. R riport: Szabó Márta. 9.25 Az én sígérem. Horváth Gabriellánál, a Szabolcs-Szatmár megyei Mórész Zsigmond Könyvtár vezetőjénél Haskó József vendégeskedik. 9.55–10.00 Műsorvezető.

TV

HÉTFŐ
POZSONY, 1. MŰSOR
15.10 Iskolatévő. 15.30 Művelődési műsor. 16.00 Hírek. 16.05 Iskolatévő. 16.25 Mesefilm. 16.40 Sportmagazin. 17.10 Katonák műsora. 18.05 Találkozás barátokkal. 18.30 Esti mese. 18.40 Orvosi tanácsok. 18.50 Művelődési műsor. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Az én fekete lovalam. Tévéfilm. 1. rész. 21.05 Dokumentumsorozat. 21.50 Huszonegy óra a világban. 22.05 A rendőrség nyomoz. 22.10 Gálaest. 22.30 Hírek.

POZSONY, 2. MŰSOR

17.20 Híradó. 17.35 Magazin. 18.00 Farsangi szokások. 18.35 Kék fény. 19.00 Irodalmi műsor. 19.25 Sportkommentár. 19.30 Oroz nyelvintézet. 19.50 Laboratórium. 20.00 Portréfilm. 20.30 Külföldi sportesemények. 21.20 Aktualitások. 21.50 Góluhika. Szovjet film, 1. rész.
BUKAREST
15.00 Magyar nyelvű adás. 17.50 A legkisebbeknek. 18.00 Tv-híradó. 18.20 Gazdasági hírgyűjtő. 18.40 A tudomány világából. 19.25 „Elment egy lovas”. 6. rész. 20.20 Világhíradó. 20.40 Ismerkedés balettművészekkel. 21.05 Tv-híradó.

A NYÍREGYZHÁZI RÁDIÓ MŰSORA

17.00 Hírek, időjárás, lapszemle. 17.05 Hét-nyit. Hétfői információk magazin. Szerkesztő: Antal István (A tartalomról: MI újság a boltokban? — Hétköznap a fém munkás vállalat — Kulturális hírek — Sport — Hallgatónk leveleire válaszol dr. Kővér Antal). 18.00 Észak-tiszántúli krónika. 18.15 A debreceni Délibáb együttes felvételéből. 18.25–18.30 Hírszolgálat, műsorvezető.

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ — A Magyar Szocialista Munkáspárti Hajdú-Bihar megyei Bizottságának lapja — Főszerkesztő: dr. Bényei József — Főszerkesztő-helyettes: Boda István, Szerkesztőség: Debrecen, Tóthfalusi tér 10. 4024 — Telefon: 12-144, nyomdai ügyelet: 16-498 — Kiadja a Hajdú megyei Lapkiadó Vállalat, Debrecen, Tóthfalusi tér 10. Postacím: Debrecen, Postafiók 72. 4001 — Feladás: dr. Szabó István — Terjesztés a Magyar Posta — Előfizethető a hírlapkiadó postanívóval és a kézbesítők által — Előfizetési díj egy hónapra 34 forint, negyedévre 102 forint, egy évre 400 forint — Adószám: 453-1083 — Adózási Nyomda, Debrecen — Felelős vezető: Berki István.